

अर्थशास्त्र

1. आयडीबीआय बँक ही औद्योगिक क्षेत्रात वित्तपुरवठा करणाऱ्या बँकांमधील शिखर बँक आहे.
2. Dr. A M khunstro समितीच्या अध्यक्षतेखाली कृषी पतपुरवठा पुनर्विलोकन समिती नेमण्यात आली होती.
3. शेती व ग्रामीण विकासाची राष्ट्रीय बँक शिवराम समिती नुसार नाबार्ड ची स्थापना झाली - 12 जुलै 1982
4. सवलतीचा व्याजदर ही संकल्पना एम नरसिंह समितीने केली. तसेच डिसेंबर 1991 मध्ये परकीय धोरण स्वीकारून परकीय बँकांनी आपल्या देशात शाखा उघडाव्या यासाठी उदार धोरण स्वीकारावे अशी शिफारस देखील केली.
5. अग्रणी बँकेच्या स्थापनेचे बीज . गाडगीळ समितीच्या शिफारशीत असले तरीही संकल्पना एम के नरिंमन समितीच्या अहवालामध्ये 1969 अधिक विकसित झाली.
6. कोणतीही नोट चलनातून काढून घेण्याचा अधिकार रिझर्व बँकेस आहे 8 नोव्हेंबर 2016 पूर्वी 1978 मध्ये असे करण्यात आले होते.
7. NEER आणि REER या संस्था परकीय चलनाशी संबंधित आहेत.
8. व्यापारी बँकांची पुनर्रचना वर्मा समिती - 1999 .
9. विमा क्षेत्राशी निगडित समिती आर एन मल्होत्रा.
10. भारतात चतुश्रुती बँकिंग व्यवस्था निर्माण करण्यात यावी अशी शिफारस नरसिंह समितीने केली होती.
11. भारत सहकारी बँकांना अनुसूचित बँकांचा दर्जा देण्यात यावा अशी शिफारस सैरैया समितीने केली होती.
12. रिझर्व बँक ऑफ इंडिया हे नाव देण्यात यावे अशी शिफारस हिल्टन यंग यांनी केली होती.
13. M³ सर्वात कमी रोखता असणारा पैसा.
14. चक्रवर्ती समितीने चलन पुरवठा हेच भाव वाढीचे मुख्य कारण आहे असे सांगताना त्याच जबाबदार घटक म्हणून कृषी उत्पन्नातील चढ-उठार व जागतिक भाव वाढीचे भारतातील आगमन या घटकाचा निर्देश केला होता.
15. साखर या वस्तूच्या बाबतीत शासनाने दुहेरी किमतीचे धोरण बहुतांशी यशस्वीरित्या अवलंबिले आहे.
16. घाऊक किंमत निर्देशांक एक आठवड्या करता काढला जातो..
17. अर्थशास्त्रज्ञ रेशम चे तत्व पैशाचे अभिसरण किंवा पैशाचे परिवलन यांच्याशी संबंधित आहे.
18. M¹ पैसा पैशाच्या विनिमय कार्यावर भर देणारा पैसा आहे..
19. भारतातील पैसा पुरवठ्याचे m1 व m3 हे प्रकार संकुचित व विस्तारित पैसा या नावाने ओळखले जातात.
20. देशाती पहिली बायोमिथेन बस ongcil टाटा मोटर्स ने तयार केली.
21. जलवाहतूक सातवी पंचवार्षिक योजनेतील विषय आहे..
22. हवाई वाहतुकीची सुरुवात 1920 ला झाली
23. एअर इंडिया आंतरराष्ट्रीय पातळीवर इंडियन एअरलाइन्स देशांतर्गत कार्यरत आहेत..
24. भारतात 1837 साली पोस्ट सेवा सुरू करण्यात आली.
25. टेलिकॉम धोरण 1999 बीएसएनएल बीएसएनएल एमटीएनएल खाजगी झाले.
26. नववी पंचवार्षिक योजना 1997 ते 2002 या काळात राष्ट्रीय आरोग्य योजना सुरू करण्यात आली. यामध्ये स्वच्छ पाणी या गोष्टीवर भर देण्यात आला.
27. fema मुळे भारतातील कंपन्या आता विदेशी बाजारातून निधी उभारू शकतात.
28. भारतात 1980 पासून उदारीकरणाला सुरुवात झाली यात 1991 पासून खरी सुरुवात झाली..
29. राष्ट्रीय जलमार्ग प्राधिकरणाची सुरुवात 1986 मध्ये झाली देशाच्या वाहतुकीत जलमार्गाचा वाटा एक टक्का आहे .
30. 1911 ला हवाई वाहतुकीला सुरुवात झाली अलाहाबाद ते नैनी दहा किमी पहिले उड्डाण..
31. राष्ट्रीय लोकसंख्या धोरण 1976 चे आहे, परंतु राष्ट्रीय लोकसंख्या आयोगाची स्थापना 2000 मध्ये झाली.
32. एमपीआयचे (mpi) निर्देशांक आरोग्य शिक्षण राहणीमान आहे एम पी आय शंभर देशांसाठी काढला जातो.

इतिहास

- डॉक्टर पांडुरंग तरखडकर यांनी एक जगद्व्यासी आर्य या टोपण नावाने लिखाण केले.
- महाराष्ट्राचे विद्यासागर म्हणून ओळखले जाणारे विष्णुशास्त्री पंडित यांनी ईश्वरचंद विद्यासागर यांच्या विधवा विवाह या ग्रंथाचा मराठीत अनुवाद केला.
- न्यायमूर्ती रानडे यांनी नाशिक येथे ग्रंथतोजक मंडळाची स्थापना करून ग्रंथालय चळवळीस चालना दिली.
- मराठी साम्राज्यातील नाणी व चलन हा निबंध रानडे यांनी लिहिला.
- वेदांग ज्योतिष हा लोकमान्य टिळक यांनी प्रबंध लिहिला.
- संत तुकडोजी महाराजांनी सण १९३५ मध्ये अमरावती जिल्ह्यातील मोझरी येथे गुरुकुंज आश्रमाची स्थापना केली
- विधवा विवाहाला धार्मिक अधिष्ठान लाभावे म्हणून करवीर व संकेश्वराच्या शंकराचार्यांकडे दाद मागितली ती विष्णुशास्त्री पंडित यांनी..
- मराठी भाषेचे शिवाजी विष्णुशास्त्री चिपळूणकर यांनी रानडे फुले आगरकर यांच्यावर टीकेची जोड उठविली होती.
- दिनकर शंकर जवळकर केशवराव जेधे भालेकर हे तिगेही ब्राह्मणेतर चळवळीशी संबंधित आहेत.
- लोकहितवादी यांनी शतपत्रे 108 लिहिली ती प्रभाकर साप्ताहिकात लिहिली हे वृत्तपत्र भाऊ महाजन गोविंद कुंटे चालवत .
- कुष्ठरोग निवारण व पुनर्वसनाच्या कार्यासाठी आळंदी जवळ डुडुळगाव येथे चालविल्या जाणाऱ्या.
- आनंद ग्राम या संस्थेची डॉक्टर इंदुताई पटवर्धन संबंधित आहेत.
- इंग्रजांचे राज्य हितकारक आहे असे प्रतिपादन केल्याबद्दल लोकहितवादी यांच्यावर टीका केली जात असली तरी हिंदुस्थानला पार्लमेंट हवे ही मागणी त्यांनीच प्रथम केली.
- भाई माधवराव बागल स्वराज्याचा शत्रू हे पुस्तक लिहिले .
- कर्मवीर भाऊराव पाटील यांना आधुनिक भगीरथ असे म्हणतात.
- मुस्लिम सत्यशोधक मंडळाची स्थापना हमीद हलवाई यांनी केली
- न्यायमूर्ती येच जे कनिया हे भारताचे पहिले सरन्यायाधीश होते.
- सरदार पटेल यांची तुलना बिस्मार्क जर्मनी यांच्याशी केली जाते.
- आझाद हिंद सेनेच्या सुभाष ब्रिगेडचे कमांडर शहानवाज खान हे होते
- अल हिलाल हे वृत्तपत्र मौलाना आझाद यांनी चालवले .
- 1916 च्या लखनऊ अधिवेशनात राष्ट्रसभा व मुस्लिम लीग यांच्यामध्ये समजता घडवून आला होता.
- सर व्हॅलेंटायन चीरोल यांनी टिळकांना भारतीय असंतोषाचे जनक असे संबोधले होते.
- ब्रामहो समाजात विलीकरण होण्यापूर्वी तत्त्वबोधिनी सभा या सभेचे कार्य देवेंद्रनाथ ठाकूर हे करत होते.
- 1857 चा राणीचा जाहीरनामा म्हणजे हिंदी प्रजेचा मेग्नाकार्ट असे संबोधले जाते- न्यायमूर्ती रानडे.
- ऋग्वेद आणि यजुर्वेद या वेदांचे स्वामी दयानंद यांनी हिंदीत भाषांतर केले.
- भारतात पाऊल ठेवणारा पहिला इंग्रज थॉमस स्टीवन.
- 1854 चा खलिता लॉर्ड डलहौसीने अमलात आणला व पुढे पोस्ट कायदा देखील काढण्यात आला.
- भारतातील पहिले कोळसाखान राणीगंज पश्चिम बंगाल.
- राष्ट्रीय महामार्ग कायदा 1955 चा आहे.
- रेल्वेचा विकास दहाव्या पंचवार्षिक योजनेमध्ये झाला
- इसवी सन 1885 ते 1947 दरम्यान कलकत्ता शहरात दहा अधिवेशने झाली याच दरम्यान मुंबई मद्रास अनुक्रमे सहा सहा झाली.
- इसवी सन 1941 ते 1945 मध्ये मौलाना आझाद हेच काँग्रेसचे अध्यक्ष होते परंतु या दरम्यान अधिवेशन झाले नाही.
- निलदर्पणचे इंग्रजीत भाषांतर जेम्स लॉग यांनी केले.
- एक हिंदू या नावाने भास्कर पांडुरंग यांनी बॉम्बे टाइम्स मध्ये लिखाण केले.
- बराकपूर छावणीत 19 मार्च 1857 मंगल पांडे यांनी उठाव केला.
- देशी भाषेतील पहिले नियतकालिक दिग्दर्शन बंगाली मासिक 1818 मध्ये सुरू झाले.

- ज्ञानोदय हे मराठी भाषिक 1842 मध्ये अमेरिकी मिशनरी द्वारे सुरू करण्यात आले. त्याला प्रत्युत्तर देण्यासाठी
- **विचार लहरी - 1852, चंद्रिका - 1854, सधर्मदीपिका - 1856,** सुरू करण्यात आले.
- 1865 मध्ये पुनर्विवाह तेजस मंडळ स्थापण्यास विष्णुशास्त्री पंडित यांना लोकहितवादी यांनी मोलाची मदत केली.
- स्वराज्य पक्षातर्फे मोतीलाल नेहरू, मदन मोहन मालवीय, केळकर, लाला लजपतराय, ही चार धुरंदर कायदेमंडळात निवडून गेले.
- 1938 च्या हरिपुरा अधिवेशनात सुभाष चंद्र बोस यांच्या अध्यक्षतेखाली राष्ट्रीय नियोजन समिती नियुक्त केली. अध्यक्ष - पंडित जवाहरलाल नेहरू. १९२८
- **मिरज कट** खटल्यातील नेत्यांना अटक केल्यानंतर दहशतवादाची सुरुवात अशा शब्दात गांधीजींनी वर्णन केले.
- तत्त्वज्ञानाचा प्रसार करण्यासाठी **सुबोध पत्रिका** हे वृत्तपत्र प्रार्थना समाज चालवत असे.
- दांडीयात्रेत सरोजिनी नायडू आणि मिटू बेनपेटीत होत्या.
- श्यामजी कृष्ण वर्मा यांनी इंग्लंड येथे इंडिया हाऊसची स्थापना केली. मादाम कामा या त्यांच्या सहकारी होत्या.
- कर्झन वायली याचा त्या संघटनेचा विरोध होता म्हणून मदनलाल धिंग्रा यांनी कर्जनची हत्या केली.
- गदर संघटना लाला हरदयाळ- ब्रिटिश विरुद्ध क्रांतिकार्याला गती देणे, तर पांडुरंग सदाशिव कानखोजे- लढाऊ सैनिक तयार करणे. अश्या प्रकारे काम केले.
- परमहंस सभा आदि मानव धर्मसभा नंतर प्रमाण सभा पुढे प्रार्थना समाजाच्या स्थापनेला गती मिळाली.
- **1832 मध्ये वृत्तपत्र दर्पण बाळशास्त्री जांभेकर** व त्यांचे मित्र भाऊ महाजन कुंटे यांनी दर्पण व प्रभाकर असे लिखाण केले.
- गोलमेज परिषद सायमन कमिशनच्या शिफारशी इंग्लंड व भारताच्या राजकीय पुढाऱ्यांनी नाकारल्या व त्यावर चर्चा करण्यासाठी बोलमेच परिषदांच्या आयोजन करण्यात आले.
- पहिली गोलमेज परिषद 10 नोव्हेंबर 1930 आंबेडकरांनी स्वातंत्र्य मतदार संघाची मागणी केली
- दुसरी गोलमेज परिषद साथ सप्टेंबर 1931
- तिसरी गोलमेज परिषद 17 नोव्हेंबर 1932 जातीय निवाडा
- पुणे करार 22 सप्टेंबर 1932
- अस्पृश्यांना स्वतंत्र मतदारसंघ एवढे संयुक्त मतदार संघ आणि 18% जागा राखीव ठेवण्याचा निर्णय पुणे करार झाला
- स्वतंत्र मधु मजूर पक्ष यांनी 1937 च्या निवडणुकीत 13 जागा जिंकल्या
- शेड्युल कास्ट फेडरेशन 1942 बरखास्त तर 1957 ला रिपब्लिकन पार्टी ऑफ इंडिया स्थापन अध्यक्ष शिवराज
- बहिष्कृत हितकारणी सभा २० जुलै 1924 मुंबई येथे शिका,संघटित व्हा, संघर्ष करा. ब्रीद वाक्य

भूगोल

- कृष्णा आणि गोदावरी दोन नद्यांचा जिल्हा उस्मानाबाद जिल्हा आहे.
- सोहळ ते काळवीट अभयारण्य वाशिम जिल्ह्यात आहे .
- कन्याकुमारी जवळ सर्वात मोठा दिवस व सर्वात लहान दिवस यांच्यातील फरक सुमारे 45 मिनिटांचा आहे तर हाच फरक लिहा लडाखमध्ये चार तासांचा आहे.
- अरवली पर्वत रांगातील पुष्कर नदीतून लुनी नदी उगम पावते.
- राजस्थानचे वाळवंट मरुस्थळ या नावाने ओळखले जाते व हे वाळवंट घगर नदी व वारा यामुळे तयार झाले.
- जलोढ मृदा म्हणजे एखाद्या विशिष्ट भागापूर्ती मर्यादित असलेली मृदा जी वाहणाऱ्या पाण्याने साचलेली असते.
- बिकानेर ही आशियातील सर्वात मोठी बाजारपेठ आहे .
- राजस्थान ही भारतातील सर्वात मोठे लोकर उत्पादक राज्य आहे.
- चॉकला सर्वात उच्च प्रतीचे लोकर देणारी मेंढी आहे .
- मरीनो जातीच्या मेंढीची पैदास केंद्रे सुरजगड व बिकानेर या ठिकाणी आहेत.
- लोकराचा धागा निर्मिती गिरण्या जोधपूर व बिकानेर या ठिकाणी आहेत.

- दामोदर खोरे कोळशाच्या खाण्यासाठी प्रसिद्ध आहे.
- सातपुडा रांग गुजरात पासून सुरू होते व ८०० किमी पूर्वेकडे पसरते.
- सातपुडा रांगेचे सातत्य मध्ये बाही कमी आहे त्या भागास बराणपुर खिंड म्हणून ओळखले जाते.
- पाकवे व्याप प्रकल्प अरुणाचल प्रदेश मध्ये आहे 2016साली जैवविविधता पारितोषिक विजेता प्रकल्प
- बल्लारपूर चंद्रपूर व भिगवन इंदापूर ही ठिकाणी कागद गिरण्या संबंधित आहेत.
- साष्टी बेटामुळे उल्हास नदीचे दोन फाटे झालेले आहेत.
- पण काही आणि मीझो या टेकड्या मुळे म्यानमार भारतापासून वेगळा झाला.
- भरपूर राजस्थानी तील अभयारण्य अशातील सर्वात मोठे अभयारण्य गणले जाते.
- नवी दिल्ली भोपाळ या मार्गावर धावणारी शताब्दी एक्सप्रेस देशातील सर्वात वेगवान रेल्वे आहे.
- सिमेंट उद्योग कटनी (मध्य प्रदेश.)
- काकरा पारा व उकाई हे तापी नदीवरील प्रकल्प गुजरात राज्यात आहेत.
- तवा ही नर्मदा नदीची उपनदी आहे .
- गंगेच्या मैदानी प्रदेशात हिवाळा अतिशय कोरडा असतो.
- कर्नाटकातील पहिला जल विद्युत प्रकल्प कावेरी नदीवर उभारण्यात आला.

• जमाती राज्य

भुतिया - सिक्कीम	कोरबा - छत्तीसगड	तोंडा - तामिळनाडू
पुंडा - झारखंड	बोडो - आसाम	

- वनी (यवतमाळ) कोळशाच्या खाणी आहेत.
- तसेच वर्धा नदीच्या खोऱ्यात देखील दगडी कोळसाच्या खाणी आहेत.
- प्रवरा नदीवरील भंडारदरा या धरणास विल्सन बंधारा म्हणून ओळखले जाते.
- सेंट्रल वॉटर अँड रिसर्च सेंटर पुणे जिल्ह्यात आहे.
- चंद्रपूर पूर्व महाराष्ट्रातील पहिला लोह पोलाद प्रकल्प.
- गोंड माडिया गोंड कोलाम परधान आदिवासी जमाती आहेत.
- राज्यातील किनारपट्टीच्या कोकण भागात प्रतिरोध प्रकारचा पाऊस आहे.
- पुणे शहराला पाणीपुरवठा करणारे खडकवासला धरण आंबि या मोसि नदीच्या उपनदीवर बांधण्यात आले.
- नांदेड मध्ये किनवट कंदार मुदखेड या भागात लमान जमात आढळते.
- मन व म्हैस या नद्यांचा संगम अकोला जिल्ह्यातील बाळापूर येथे झाला आहे.
- देवणी ही गाईची जात लातूर जिल्ह्यात आढळते.
- सातपुडा वनस्पती उद्यान नागपूर येथे आहे.
- भंडारा जिल्ह्यातील अंबागड डोंगर हा सातपुडा पर्वताचाच भाग आहे.
- गोंदिया जिल्ह्यातील बोधकथा हा सुप्रसिद्ध तलाव जी आकार इंग्रजी प्रमाणे आहे.
- चुलबंद ही गोंदिया जिल्ह्यातील प्रमुख दक्षिण वाहिनी नदी होय.
- महाराष्ट्रात गोंदिया जिल्ह्यात हिरवे अभ्रक सापडते. / चंद्रपूर जिल्ह्याचे चंद्रपूर ठिकाण इरई नदी काठी आहे.
- चंद्रपूर जिल्ह्यातील सावली हे ठिकाण रेशमी कापड निर्मितीच्या लघुउद्योगाबाबत प्रसिद्ध आहे.
- असोलमेंढा तलाव चंद्रपूर जिल्ह्यात आहे. / वर्धा व वैनगंगेच्या संगमावर बसलेले वडा हे गाव आहे.
- तालुक्याचा विचार करता पुणे शहर सर्वाधिक लोकसंख्येचा तालुका आहे तर सर्वात कमी गडचिरोली भामरागड आहे.
- महाराष्ट्रात आर्थिक दृष्ट्या महत्त्वाची वने पानझडी वृक्षांची या प्रकारात मोडतात.
- आशियातील सर्वात मोठे साखर कारखाना वसंतदादा पाटील सांगली हा आहे.
- कोल्हापूर सांगली सातारा ही जिल्हे तंबाखू उत्पादनात अग्रेसर आहेत.
- कोयना प्रकल्पाचा एक भाग असलेले पोकळी हे जलविद्युत केंद्र रत्नागिरी जिल्ह्यात आहे.
- जवाहर नगर भंडारा व वाडी नागपूर ही ठिकाणे संरक्षण साहित्य निर्मिती यासाठी प्रसिद्ध आहेत.
- वेळवंडी या निरेच्या उपनदीवर पुणे जिल्ह्यात भाटघर येथे बांधलेले धरण हे लॉईड धरण या नावाने ओळखले जाते.

1. आयोडीनच्या द्रावणात दोन थेंब स्टार्च टाकले असता आयोडीनचा द्राव **निळ्या** रंगाचा होईल.
2. क्लोरीन वायूचा रंग **पोपटी** असतो.
3. लसणासारखा वास येणारा मूलद्रव्य **पिवळा फॉस्फरस**.
4. सल्फर डाय ऑक्साईड या वायुस **ठसका वायू** असे म्हणतात
5. आम्लयुक्त पाण्याच्या विद्युत अपघटनात धनाग्र वर ऑक्सिजन वायू मुक्त होतो तर कॅथोड ऋणाग्र वर हायड्रोजन वायू मुक्त होतो.
6. भूल देण्यासाठी **ऑक्सिजन व नायट्रस ऑक्साईड** वापरतात.
7. कपडे धुताना सुद्धा झालेला मळ कपड्यांवर पुन्हा बसू नये म्हणून धुण्याच्या साबणात सोडियम कार्बो सेलूलोज हा पदार्थ वापरला जातो.
8. **हेबर प्रक्रिया** द्वारे अमोनिया वायू तयार केला जातो.
9. इलेक्ट्रॉन चे वस्तुमान **0.00054859u** आहे.
10. **G** चे मूल्य सर्वत्र सारखे असते म्हणून G ला विश्व गुरुत्व स्थिरांक असे म्हणतात.
11. विद्युत चुंबकीय बलाचे परिणाम साधारणपणे गुरुत्वबलाच्या 10³ पट आहे.
12. बर्फ व मीठ यांच्या योग्य प्रणाली मधील **तापमान -230 से.** पर्यंत खाली येते.
13. वाहनाच्या चालकासाठी बहिर्वक्र आरसा असतो बहिर्वक्र आरशाने वस्तूपेक्षा लहान व सुलट प्रतिमा तयार होते.
14. पृथ्वीचे वस्तुमान **(M-6×10²⁴) kg** आहे आणि सरासरी त्रिज्या (R= 6400) km .
15. दाढी करताना वापरायचा आरसा हा **अंतर्वक्र** आरसा असतो.
16. बहिर्वक्र आरशाने प्रतिमा सुलट आणि आभासी प्रतिमा तयार होते ही प्रतिमा लहान असते.
17. रशियाचा युरी गागारीन हा अवकाशात जाणारा पहिला मानव होता तर अमेरिकेचा नील आर्मस्ट्रॉंग यांनी चंद्रावर प्रथम पाय ठेवला.
18. एक नॅनो मीटर म्हणजे एक मीटरचा अब्जावा भाग.
19. राजवायूंच्या बाह्यतम कक्षेत (**आठ 8**) इलेक्ट्रॉन असून त्यांच्या बाह्यतम कक्षा पूर्णपणे भरलेल्या आहेत.
20. मिथेन रेणूमध्ये सी एच फोर असे एकेरी बंद असतात.
21. पॉलिथिन हे इथनील पासून बनविलेले असतात.
22. उस्मिया या शेवाळ वनस्पतीचा उपयोग मसाल्यात केला जातो.
23. प्लाज्मोडियम हा परजीवी आदिवासी मानवांच्या तांबड्या पेशी मध्ये आढळतो तेव्हा मलेरिया हा रोग होतो. माध्यम अनाफेलीस डासाची मादी.
24. हायड्रा हा दंडाकृती आकाराचा जिवानू गोड्या पाण्यात आढळतो.
25. चपटे कृमी उभयलिंगी असतात.
26. तंतू कनिकेची लांबी साधारणपणे 1.5 ते 104 मीटर तर रुंदी 0.25 ते 1.00 मीटर यांच्या दरम्यान असते.
27. तंतू कणकेचे मुख्य कार्य म्हणजे ऊर्जा निर्मिती करून एटीपी रूपात साठवून ठेवणे.
28. तंतुकणिकांना पेशींचे ऊर्जा केंद्र असे म्हणतात.
29. कार्ल लिनियस यांनी द्विनाम वर्गीकरणाची सुरुवात केली.
30. राज्यामध्ये नाशिक अमरावती नागपूर येथे अतिविशेष आरोग्य सेवा उपलब्ध आहेत.
31. महाराष्ट्र मध्ये ०४ जुलै १९९६ रोजी राज्य रक्त संक्रमण परिषदेची स्थापना झाली.
32. राष्ट्रीय वाहक जन्य रोग हिवताप हत्तीरोग काला आजार
33. लक्षदीप ऑर्डिनरी नावाच्या तेलाच्या जास्त प्रमाणासाठी नारळ उपयोगी ठरते.
34. **सायकोलीन** द्राक्षाच्या वेलीवर फवारतात फळ वाढीसाठी.
35. तांदूळ मध्ये सर्वात कमी प्रथिने असतात तर सोयाबीन मध्ये सर्वात जास्त.
36. शेण कथांमध्ये 0.5% नत्र असते.
37. **बोकड** किडा मिरची या पिकाशी संबंधित आहे.

38. इस्ट्रोजन हार्मोन मादी मध्ये माजा ची लक्षणे येण्यासाठी कारणीभूत ठरतो.
39. फुफुसाचा दाह विकार असणाऱ्या एड्स रुग्णाला **केट्रीमोक्साहोल** हे औषध तोंडाद्वारे दिले जाते.
40. कांद्याच्या पाकळ्या मध्ये सल्फर जास्त प्रमाणात असल्यामुळे त्याचा तिखटपणा वाढतो.
41. अंडी पाण्यामध्ये ठेवले असता ते फुगते पण ते जर मिठाच्या पाण्यात ठेवले तर त्याचे आकुंचन होते **गुण परासन**.
42. फ्रेंड रिंक जोलियो क्युरी या दांपत्याने प्रथम किरणोत्सारी मूलद्रव्याचा शोध लावला. 1935 मध्ये त्यांना नोबेल देण्यात आले. (**रोधाच्या एककास ओहम असे म्हणतात.**)
43. पृथ्वीच्या पृष्ठभागावर समुद्रसपाटीला वातावरणीय दाब **10⁴** पास्कल असतो.
44. विद्युत चुंबकीय बल हे बल गुरुत्वाकर्षण बलाच्या **10:38** पट असते .
45. क्षीण बल हे **बोसॉन** नावाच्या कणाच्या माध्यमातून काम करते.
46. वितळतात ही पार्सलिन सारख्या रोधी पदार्थापासून बनलेली असते.
47. वाहकातील मुक्त इलेक्ट्रॉन हे **ऋण** प्रभाराचे वाहक असतात.
48. वाहकातून वाहणारा इलेक्ट्रॉनचा प्रवाह म्हणजे विद्युत धारा होय.
49. इलेक्ट्रॉन वहनाची दिशा ऋण टोकाकडून धन टोकाकडे असते.
50. अमीटर परिपथातील विद्युत धारा मोजते एकसर जोडनीत.
51. होल्ट मिटर परिपथातील विभवांतर मोजते समांतर जोडणीत.
52. सृष्टीच्या वर्गीकरणाच्या विविध पातळ्या-संघ वर्ग गण कुल प्रजाती जाती.
53. विटाकर यांनी 1869 पंचसृष्टी पद्धत मांडली.
54. ॲरिस्टॉटल प्राण्याची वर्गीकरण जलचर भूचर उभयचर खेचर अशा गटात केले चार गटात.
55. थिओफ्रस्टसने वनस्पतीचे वर्गीकरण वृक्ष झुळूक आणि शाक अशा गटात केले तीन गटात.
56. प्रजाती नावाची सुरुवात इंग्रजी मोठ्या अक्षराने तर जाती नावाची सुरुवात इंग्रजी लहान अक्षराने करतात (**ex - Lr**)
57. सचिवांच्या वर्गीकरणाविषयी सर्वात पहिल्यांदा स्पष्टीकरण जॉन रे यांनी केले.
58. कार्ल लिनियस यांनी **द्विनाम पद्धत** शोधून काढली.
59. किनवन् प्रक्रियेत कलिकायन पद्धतीने प्रजनन होते.
60. कृत्रिम डायचा शोध 1856 विल्यम हेन्ड्री पारकिट यांनी लावला.
61. कृत्रिम रंग वापरलेल्या पदार्थांच्या अतिरिक्त सेवनामुळे लहान मुलांमध्ये ADHD आजार होतो.
62. विविध भागांना असणारे लहान ट्युमर - आरसेनिक 74 द्वारे ओळखतात व उपचार करतात.
63. यकृताचा कर्करोग बी - सी मुळे होतो.
64. उतींचा अभ्यास करणाऱ्या शास्त्रास हिस्टोलॉजी म्हणतात हिस्टोलॉजी जनक माल्फिजी.
65. ऐच्छिक स्नायूंना पटकी स्नायू म्हणतात.
66. हवाबंद डब्यातील खाद्यपदार्थात मुदत संपल्यानंतर त्यात क्लोस्ट्रीडीअम जीवाणू वाढण्याची शक्यता असते जे विषारी रसायन तयार करतात. (**रायझोबियम मुळे रासायनिक खतांचा वापर कमी होतो.**)
67. किण्व हा कार्बनीपदार्थावर वाढणारा कवकवर्गीय प्रजाती वनस्पती आहे.
68. अल्फा पेशी ग्लुकेनोन आणि बीटापेशी इन्सुलिन श्रवतात आणि ही दोन्ही संप्रेरके रक्तातील शर्करेवर नियंत्रण ठेवतात.
69. डेल्टा पेशी ह्या सोमॅटोस्टेनिक हे संप्रेरक श्रवतात व ते प्रामुख्याने ग्लूकेनॉन व इन्सुलिन यांचा स्राव कमी करतात.
70. 1928 रोजी अलेक्झांडर फ्लेमिंग यांनी पेनिसिलिन हे जगातले पहिले प्रतिजैविक तयार केले याचा वापर न्यूमोनिया आणि लोहितांग यासाठी करतात
71. अलकाहायड्रॉक्स जिवाणूंचा वापर करून समुद्रातील तेल गळती स्वच्छ करतात.
72. इथेनॉल पासून स्पिरिट मद्यार्क इत्यादी रसाने मिळतात.
73. जेव्हा रोगाची लक्षणे दिसत असूनही रोगजंतू जास्तीत जास्त सापडत नाही तेव्हा ब्रॉड सेफ्टीएम ॲंटीबायोटिक वापरतात.
74. मर्यादित क्षेत्र प्रतिजैविके ही जेव्हा रोगकारक सूक्ष्मजीव कोणता आहे हे निश्चित समजते तेव्हा वापरली जातात.
75. **रोड मारिया प्लूमेटा** ही शेवलाची जात तंबाखू म्हणून वापरतात.
76. लेमिनारिया नावाच्या शैवाल पासून आयोडीनची निर्मिती होते.

राज्यघटना

- भारतात विधी आयोगाची स्थापना 1955 साली झाली.
- भारतीय लोकशाहीचे अधिक विकेंद्रीकरण 73 व 74 व्या घटनादुरुस्तीने झाले.
- विधानसभेची सदस्य संख्या 60 ते 500 असू शकते महाराष्ट्राची सदस्य संख्या 288 आहे.
- १ ऑक्टोबर 2016 रोजी राज्यात पनवेल शहर ही 27 महानगरपालिका स्थापन झाली.
- पनवेल शहरी रायगड जिल्ह्यातील एकमेव महानगरपालिका आहे.
- वसंतराव नाईक समिती शिफारशी वरून महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समिती कायदा संमत करण्यात आला.
- प्रत्येक ग्रामपंचायत पंचायत समिती व जिल्हा परिषद मध्ये महिलांसाठी 1/2 जागा राखीव असतात.
- जिल्हा परिषदांच्या उत्पन्नाचे प्रमुख मार्ग म्हणजे राज्य शासनाची अनुदाने.
- जिल्ह्याचे पालकमंत्री हे जिल्हा नियोजन व जिल्हा विकास मंडळाचे अध्यक्ष असतात.
- कलम 30 ए द्वारे सरपंचाची निवड थेट जनतेतून होणार होती.
- भारतातील घटना दुरुस्तीची पद्धत दक्षिण आफ्रिकेच्या घटनेवरून घेतलेली आहे.
- घटना दुरुस्ती कलम 368 हे आहे.
- कलम 32 हा मूलभूत हक्काचा आत्मा आहे.
- घटनेतील कलम 51 ए मध्ये दिलेल्या मूलभूत कर्तव्यांची संख्या 11 इतकी आहे.
- भारतातील ग्रामपंचायतीची स्थापना ही गटनेतील मार्गदर्शक तत्वांच्या पालनाचे उत्कृष्ट उदाहरण होय.
- भारतीय घटनेतील कलम 75 अन्वये मंत्रिमंडळ हे लोकसभेत जबाबदार असते.
- राष्ट्रपती किंवा उपराष्ट्रपती यांच्या निवडी संदर्भात काही विवाद निर्माण झाल्यास त्यावर निर्णय घेण्याची अधिकार सर्वोच्च न्यायालयात हे घटनेच्या कलम 71 अन्वये.
- लोकलेखा समितीचे सदस्य संख्या 22 इतकी असते तर अंदाज समितीची सदस्य संख्या 30 इतकी असते.
- लोकलेखा समितीच्या सदस्यांपैकी 15 सदस्य लोकसभा सदस्य म्हणून घेतले जातात व सात राज्यसभा सदस्य.
- महाराष्ट्राच्या विधान परिषदेतील सदस्य संख्या 78 आहे कमीत कमी 40 असते.
- प्रत्येक उच्च न्यायालय हे अभिलेख न्यायालय असल्याचे घटनेच्या कलम 215 मध्ये समाविष्ट आहे.
- राष्ट्रपतींनी राजीनामा दिल्यास त्याची सूचना उपराष्ट्रपती लोकसभा सभापतीस देतात.
- एखादी बाब मंत्रिमंडळाकडे पुनर्विचारासाठी परत पाठविण्याचा अधिकार कलम 44 घटना दुरुस्तीनुसार राष्ट्रपतींना प्राप्त झाला आहे.
- उपराष्ट्रपती पदावरून दूर करण्याबाबतचा ठराव फक्त राज्यसभा याच गृहात मांडता येतो.
- भारतीय प्रशासन सेवा व भारतीय पोलीस सेवा बरखास्त करण्याची शिफारस राजमन्मार समितीने केली होती.
- महाराष्ट्र राज्य नियोजन मंडळाची स्थापना 1972 ला झाली.

जनरल प्रश्न

- रौलट कायद्याला रिपन ने मागे घेतले.
- ब्राह्मिका समाजाची स्थापना केशव चंद्र सेन यांनी केली.
- पहिल्या महिला खासदार राधाबाई सुब्रायन.
- पहिल्या महिला मुख्यमंत्री सुचिता कृपलानी.
- पहिल्या महिला ज्ञानपीठ आशापूर्णा देवी.
- पहिल्या महिला न्यायाधीश उच्च न्यायालयाच्या लीला सेट.
- दोन ग्रहामधील अंतर मोजण्यासाठी पार्सेक हे गणक वापरतात.
- राष्ट्राची संपत्ती हा ग्रंथ अँडम स्मिथ यांचा आहे त्यांना भारतीय अर्थशास्त्राचे जनक म्हणतात त्यांचा लायसेस फेअर हा सिद्धांत प्रसिद्ध आहे.

- सर्वाधिक कॉफी उत्पादन कर्नाटक राज्यात होते
- देशरत्न ही पदवी राजेंद्र प्रसाद यांना दिली आहे.
- देश बंधू चित्त रंजनदास यांना म्हणतात.
- शांतीपुरुष म्हणून लालबहादूर शास्त्री यांना ओळखतात.
- भारतीय राजकारणातील चाणक्य म्हणून राजाजींना ओळखले जाते ते भारतीय पहिले व शेवटचे गव्हर्नर होते.
- बीबी का मकबरा ही वास्तू औरंगाबाद शहरात आहे व मुगल सम्राट औरंगजेब यांनी त्यांची पत्नी दिलरास बाणू यांच्या स्मरणार्थ बांधली.
- भारतीय बेरन हा सर्वात सक्रिय ज्वालामुखी आहे तसेच दिघोरच्या टेकड्या, तोबाची टेकडी (हरयाणा) या मृत ज्वालामुखी व नाकोटम हा निष्क्रिय ज्वालामुखी आहे.
- कान्हेरी लेणी (मुंबई) बुद्धकालीन कला व संस्कृती
- एलिफंटा लेणी (रायगड) अर्धनारी नटेश्वर शिल्प.
- पांडवलेणी (नाशिक) त्रिशूली लेणी.
- एलोरा लेणी (औरंगाबाद) पाली भाषेतील शिलालेख.
- बालविवाह प्रतिबंध अधिनियम 2006.
- भारताचा क्षेत्रफळात जगात सातवा क्रमांक लागतो जगाच्या एकूण 2.42% क्षेत्रफळ भारताने व्यापले आहे.
- महाराष्ट्रात एकूण सहा राष्ट्रीय उद्याने आहेत गुगल चांदोली पेंच नवेगाव ताडोबा संजय गांधी.
- बुध आणि शुक्र ग्रह वगळता अन्य ग्रहांना उपग्रह आहेत.
- बुध सूर्याला सर्वात जवळचा व सूर्यमालेतील सर्वात लहान ग्रह सोबत सर्वात वेगवान ग्रह आहे.
- शुक्र सर्वात तेजस्वी ग्रह म्हणून यालाच पाहता असे देखील म्हणतात हा ग्रह पृथ्वीला सर्वात जवळचा आहे.
- इंडिया गेट दिल्ली पहिल्या महायुद्धात धारातीर्थी पडलेल्या सैनिकांच्या स्मरणार्थ बांधला.

अकबराच्या दरबारातील नवरत्न.

- अबुल फजल - लेखक
- तानसेन - राम तनु पांडे तनु मिश्रा मल्हार राग
- अबूहिम - शिक्षक
- फकीर - सलाहकार
- फैज ओ फैज - कवी
- तोरडमल - वित्तमंत्री
- मानसिंग - सेनापती
- कुल्ला दो प्याजा - सलाहकार (ग्रंथ संपादक)
- बिरबल - प्रमुख (मूळ नाव - महेशदास)

- अथर्ववेद - रोग निवारण तंत्र मंत्र आशीर्वाद औषध विवाह प्रेम इत्यादी.
- ऋग्वेद यामध्ये चार वर्ण आहेत .
- यजुर्वेद यज्ञामध्ये वापरायचे मंत्र .
- सामवेद संगीताचे ज्ञान याला भारतीय संगीताचा जनक म्हणतात.

तुम्ही कुठल्याही परीक्षेचा अभ्यास करत असाल तरी सराव पेपर सोडवणे अत्यंत महत्वाचे असते त्यासाठी [www. Mpscshort.In](http://www.Mpscshort.In) ला भेट द्या आणि भरपूर सराव करा.

- मुंबई सात बेटांचे शहर परळ माहीम धाकटा कुलाबा मोठा कुलाबा माजगाव वरळी.
- मानवी पाठीच्या कण्यात 32 तर मानेत 7 छातीत 12 कमरेमध्ये 5 तर माकड हाडात 4 हाडे असतात.
- जन्मत 272 हाडे असतात प्रौढात 206 हाडे असतात.
- युनिव्हर्सल प्रोग्रॅम चे नाव बदलून मिशन इंद्रधनुष्य असे ठेवण्यात आले आहे.
- निती आयोग चीनमधील राष्ट्रीय विकास व सुधारणा यांच्या धरतीवर बनवलेला कार्यक्रम आहे.
- पाणी निर्जंतुकीकरणसाठी सर्वसाधारणपणे क्लोरीन वापरतात अनुक्रमांक 17 (1974 ला कार्ल विल्यम यांनी शोध लावला.)
- सर्वाधिक वारसा स्थळ असणारा देश इटली 54 वारसा स्थळ.

- मॅकमोहन रेषा - भारत आणि चीन
- LOC - भारत आणि पाकिस्तान
- सूनौली रेषा - भारत आणि नेपाळ
- रेडफ्लीक रेषा - भारत आणि बांगलादेश
- डूरॉड रेषा - अफगाण आणि पाकिस्तान

- अति दक्षिणेकडील टोक - इंदिरा पॉईंट
- अति उत्तरेकडील टोक - सियाचीन
- अतिपूर्वेकडील भूभाग - किबिथू
- अति पश्चिमेकडील भूभाग - सर क्रिक

- 1965 रोजी भारतीय अन्य प्राधिकरणाची स्थापना झाली.
- अंधांसाठी पहिली शाळा बातमी सदन पंडिता रमाबाईंनी सुरू केली.
- महाराष्ट्र फिल्म कंपनी कोल्हापूर 1918 साली स्थापन झाली संस्थापक बाबुराव पेंटर.
- मुख्यमंत्री कृषी संजीवनी योजना याचे नवीन नाव नानाजी देशमुख कृषी संजीवनी योजना असे करण्यात आले.
- मातीचे आरोग्य सुधारण्यासाठी परंपरागत कृषी विकास योजना लागू आहे.
- भारतातील पहिले कीटक संग्रहालय तामिळनाडूमध्ये उघडण्यात आले.
- जयपूरचा हवा महल प्रतापसिंह यांनी बांधला विजय स्तंभाचे निर्माण राणा कुंभ यांनी केले.
- कुतुब मिनार चा पाया कुतुबदिन एबत तर पूर्णत्व अलतूतमिशद्वारे झाले.
- आग्रा शहराची स्थापना सिकंदर लोधीने केली.
- गोवा मुक्ती आंदोलनाचे नेते राम मनोहर लोहिया.
- महाराष्ट्र राज्य फळ पिकांच्या उत्पादनात केळी नंतर द्राक्ष लागते.
- भारताचे हस्तांतर ब्रिटिश च्या राणीकडे एक नोव्हेंबर 1858 रोजी झाले.
- अनुशीलन समितीची स्थापना नरेंद्र भट्टाचार्य यांनी केली
- घटना निर्मितीच्या एकूण 17 बैठका झाल्या.
- इंग्लंड प्रमाणे भारतालाही पार्लमेंट हवे ही मागणी प्रथम लोकहितवादी यांनी केली.
- विदर्भातील सर्वात मोठी बाजारपेठ शेंदुर्जना.
- तुकडोजी महाराजांचे जन्मगाव यावली.
- 2010 ला औरंगाबादला पर्यटनाची राजधानी म्हणून मान्यता मिळाली.
- अद्याळ घोड्याची यात्रा भंडारा मध्ये भरते.
- जळगाव जिल्ह्याला अजिंठ्याचे प्रवेशद्वार म्हणून ओळखतात.
- जळगाव जिल्ह्यातील पारोळा किल्ला राणी लक्ष्मीबाईंचे निवासस्थान होते.
- जळगाव जिल्ह्यात फैजपूर येथे काँग्रेसचे पहिले ग्रामीण अधिवेशन भरले होते 1936 रोजी.

- मुंबईमधील डॉक, व्हिक्टोरिया डॉक इंदिरा डॉक प्रिन्सेस डॉक.
- हिंदी गार्डन चे नाव बदलून फिरोजशाहा मेहता असे करण्यात आले.
- महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ नागपूर 3 डिसेंबर 2003 रोजी स्थापन झाले.
- नाशिकचे आरोग्य विज्ञान विद्यापीठ 3 जून 1998 ला स्थापन झाले.
- भारतातील सर्वात मोठे रेल्वे प्लेटफॉर्म यूपी खरगपूर येथे आहे.
- भारतातील पहिली रेल्वे 16 एप्रिल 1853 रोजी धावली. मुंबई ते ठाणे 34 किमी.

खजुराहो मंदिर - कर्नाटक
वारली चित्रकला - महाराष्ट्र

मधुबनी चित्रकला - बिहार
कालीघाट - पश्चिम बंगाल.

मिनी अतुल - राजस्थान

- ठाणे शहरातील वाशी हे नियोजनबद्ध शहर आहे.
- 2016 सिंधुदुर्ग पर्यटन जिल्हा म्हणून घोषित.
- माढा तालुक्यात उजनी धरण आहे जिल्हा सोलापूर.
- राज्यातील सर्वात मोठा फोन ऊर्जा प्रकल्प वसंत कुठे सातारा.
- स्वर्गीय यशवंतराव चव्हाण यांची जन्मभूमी देवराष्ट्र सांगली
- 1965 मध्ये अन्नप्राधिकरणाची सुरुवात झाली.
- लोकसभेचे पहिले सभापती जी व्ही माळवणकर.
- राज्यसभेचे पहिले उपसभापती सर्वपल्ली राधाकृष्ण.
- लोकसभेच्या पहिल्या महिला सभापती मीरा कुमार.
- विठ्ठलराव साळुंखे यांनी पाणी पंचायतीची सुरुवात केली.
- झेंडा सत्याग्रह नागपूर या ठिकाणी झालेला आहे.
- कलम 246 नुसार राज्यघटनेच्या सातव्या परिशिष्टात तीन सूचींचा समावेश केलेला आहे संघसूची शंभर राज्य सूची 61 समोर सूची 52.
- बोर व्याघ्र प्रकल्प (वर्धा)
- पेंच (पंडित नेहरू) नागपूर
- सह्याद्री (चांदोली) सांगली
- नवेगाव (नागझिरा) गोंदिया.

छत्रपती शिवाजी महाराज .

- आदिलशाहाचे जागीरदार चंद्रराव मोरे हे होते त्यांच्या ताब्यात जावळी हे होते म्हणजे आताचा माढा तालुका सातारा.
- महाराष्ट्रातील सर्वात जुना किल्ला पन्हाळा किल्ला आहे तो कोल्हापूर येथे आहे व त्याच्याच बाजूला विशाळगड किल्ला आहे.
- पन्हाळगडला घोडखिंड आहे व तिथे बाजीप्रभू देशपांडे यांनी आत्मबलिदान दिले म्हणून त्याचे नाव पावनखिंड असे पडले.
- शिवाजी महाराजांचा राज्याभिषेक (रायगड १९७४) या ठिकाणी झाला. या राज्याभिषेकावेळी पत्नी सोयराबाई आई जिजामाता व पुत्र संभाजी हे त्या ठिकाणी उपस्थित होते.
- जयसिंग आणि शिवाजी महाराज यांच्यामध्ये 1665 मध्ये पुरंदर तह झाला यामध्ये 23 किल्ले जयसिंग यांना हस्तांतरित केले होते.
- शिवाजी महाराजांनी अफजल खान यांची क्रूर लढाई प्रतापगड या किल्ल्यावर झाली तालुका महाबळेश्वर.
- अठराव्या शतकातील मराठा आरमाराचे प्रमुख कान्होजी आंग्रे हे होते.

- शिवाजी महाराजांनी सिंधुदुर्ग आणि विजयदुर्ग असे दोन सागरी किल्ले बांधले सोबतच प्रतापगड व राजगड हे दोन किल्ले देखील त्यांनी बांधलेले आहेत.
- स्वराज्याची पहिली राजधानी राजगड होती.
- राज्याभिषेकावेली उपस्थित इंग्रज प्रतिनिधी ऑब्झिन डेन होता.
- रामदास स्वामी व संत तुकाराम महाराज समकालीन संत आहेत.
- शिवाजी महाराजांनी जिंकलेला पहिला किल्ला तोरणा - त्याचेच नाव प्रचंडगड आहे .
- शिवाजी महाराजांचे अष्टप्रधान मंडळ.
- अमात्य रामचंद्र मुजुमदार सचिव अण्णाजी दत्तो मंत्री दत्ताजी वागणे सुमंत रामचंद्र डबीर न्यायाधीश पिराजी रावजी सेनापती हंबीरराव मोहिते प्रमुख मोरो पिंगळे.
- जावळीचा सरदार चंद्रकांत मोरे याला धडा शिकविण्यासाठी राज्यांनी रायरीचा किल्ला सर केला व त्यापुढे कोकणात विस्तार केला.
- शिवाजी महाराजांना मारण्यासाठी आदिलशहाच्या दरबारात विडा उचलणाऱ्या सरदाराचे नाव होते अफजल खान.
- अफजलखानाला सातान्यातील प्रतापगडा च्या पायथ्याशी भेटी दरम्यान मारण्यात आले 1659.
- प्रतापगड च्या पायथ्याशी जेव्हा अफजलखानाला मारण्यात आले तेव्हा छत्रपती शिवाजी महाराजांसोबत त्यांचा विश्वासू सैनिक जिवा महाला हा होता.
- आदिलशहाच्या सेनापती सिद्धी जोहर आणि बाजीप्रभू देशपांडे यांच्यातील लढाई घोडखिंडीत झाली तिलाच पावनखिंड म्हणून ओळखले जाते पन्हाळगड कोल्हापूर या ठिकाणी .
- लाल महालात घुसून औरंगजेबाची मामा शाहिस्तेखानाची बोटे छाटली १६६३.
- औरंगजेबाचा सेनापती जयसिंग यांच्यासोबत १६६५ मध्ये पुरंदरचा तह झाला.
- संभाजी राजे भोसले हे शिवाजी महाराजांचे लहान भाऊ होते .
- शहाजीराजांना दोन सुपुत्र होती. एक सुपुत्र दुसरी पत्नी तुकाबाई यांचा व्यंकोजी भोसले असा होता.
- शिवाजी राजांच्या दुसऱ्या पत्नी सईबाई, यांचे पुत्र धर्मवीर संभाजी महाराज. यांच्या पत्नी येसूबाई व त्यांचे पुत्र शाहू महाराज असे होते.
- राजमाचे किल्ला लोणावळा जवळ आहे.
- कोंडाणा किल्ला हात सिंहगड किल्ला म्हणून ओळखला जातो.
- शिवाजी महाराजांचे विश्वासू सैनिक तानाजी मालुसरे यांच्या बलिदानामुळे कोंडाणा किल्ल्याचे नाव सिंहगड असे पडले.
- शिवनेरी किल्ल्याच्या केंद्रस्थानी स्थित पाण्याच्या तालावास बदामी तलाव असे नाव आहे.
- शहाजी महाराजांनी पुण्याचा लाल महल १६३० साली बांधला त्यांच्या द्वारे बांधण्यात आला.
- पन्हाळा किल्ला कोल्हापूर या ठिकाणी जय धर्म कोठे आहे यालाच धान्याचे कोठार असे म्हणतात.
- मराठा सत्तेमध्ये शिवाजी महाराजांच्या सत्येदरम्यान गुप्तवार्ता पदे आणि अंतर्गत प्रकरण हाताळणाऱ्या व्यक्तीला वाकणीस असे म्हणत.
- शहाजीराजे प्रथम अहमदनगरच्या निजामशहाच्या पदरी एक सरदार म्हणून होते नंतर विजापूरच्या आदिलशहाच्या पदरी सरदार म्हणून रुजू झाले.
- शिवाजी महाराजांचे सरसेनापती- नेताजी पालकर- प्रतापराव गुज्जर- हंबीरराव मोहिते - खंडेराव कदम.
- कोंडाणा सिंहगड आणि पुरंदर हे किल्ले शिवाजी महाराजांनी आदिलशहाकडून जिंकली.
- तोरण गडा समोरील मुरुंबदेवीचा डोंगर याचेच नाव राजगड आहे.
- राजगड स्वराज्याची पहिली राजधानी आहे.

संत परिचय .

- नामदेव महाराज बाराशे 70 रामा शेड्डी गोणाई गाव पंढरपूर .
- ज्ञानदेव १२७५ विठ्ठल पंत रुक्मिणी बाई गाव आपेगाव पैठण.
- संत एकनाथ महाराज पंधराशे चार सूर्यनारायण रुक्मिणीबाई गाव पैठण.
- संत तुकाराम महाराज 1598 बोलोबा कनकाई गाव देहुगाव.
- ज्ञानदेव व नामदेव समकालीन संत होते.
- नामदेव महाराजांनी भागवत धर्माचा प्रसार केला पंजाब मध्ये ग्रंथ साहेब मध्ये 61 मध्ये आहेत एकनाथ महाराजांनी ज्ञानदेव महाराजांच्या समाधीचा जीर्णोद्धार केला व त्यांनी ज्ञानेश्वरी ची संहिता शुद्ध केली.
- नामदेव व ज्ञानदेव यांच्यानंतर भागवत धर्माचा प्रसार एकनाथांनी केला त्यांनी भारुडे सुद्धा लिहिली.
- निवृत्ती ज्ञानदेव सोपान मुक्ताबाई एकनाथ नामदेव तुकाराम.
- समर्थ रामदास स्वामी सोळाशे आठ जांबे ते जन्म झाला सूर्याजीपंत वराणूबाई मूळ नाव नारायण आडनाव ठोसर नाशिक पंचवटी तपस्या केली टाकळी या गावी.
- त्यांनी चाफळ या ठिकाणी 1648 मध्ये राम मंदिर उभारले.
- श्रीराम हनुमान व तुळजाभवानी ही उपास्य देवते होती.
- दासबोध सर्वात प्रसिद्ध असा ग्रंथ आहे त्यांनी लिहिलेला.

जनरल प्रश्न.

- २५ वर्ष रोपे महोत्सव
- ५० वर्षे सुवर्ण महोत्सव
- ६० वर्ष हीरक महोत्सव
- 75 वर्ष अमृत महोत्सव
- १०० वर्ष शतक महोत्सव.
- संयुक्त महाराष्ट्र परिषदेचे अध्यक्ष शंकरराव देव होते.
- महाराष्ट्र सत्याग्रह मंडळाची स्थापना शंकरराव देव यांनी 1930 साली केली.
- महाराष्ट्रात आर्थिक राष्ट्रवादाचा पाया घालणारे विचारवंत रामकृष्ण विश्वनाथ मंडलिक हे होते.
- मुंबईच्या त्रिमूर्ती **मेहता तेलंग तैयुब्जी (trick)**.
- स्त्री बालहत्या भाऊ दाजी लाड यांनी लिहिलेले पुस्तक.
- स्त्री धर्मनीती - पंडिता रमाबाईंनी लिहिले
- **ज्ञानोदय - भाऊ महाजन . शालापत्रक - विष्णुशास्त्री चिपळूणकर**
- **अरुणोदय - काशिनाथ फडके मानवी समता मंच - धोके कर्वे.**
- हैदराबाद संस्थानात वंदे मातरम आंदोलन प्रथम औरंगाबाद या शहरात सुरू झाले.
- हैदराबाद संस्थानात महाराष्ट्र परिषदेच्या पहिल्या अधिवेशनाचे अध्यक्ष गोविंदराव नानल हे होते.
- कृपासदन शांतिनिकेतन प्रीती सदन या सदनांच्या स्थापनेतून अनाथ आणि महिलांचे कल्याण पंडित रमाबाईंनी केले.
- काँग्रेस व मुस्लिम लीग एकत्र करण्यात महत्त्वाची भूमिका लोकमान्य टिळकांची होती.
- इसवी सन 1944 मध्ये लाल बावटा कलापथक स्थापन करण्यात कोणाचा पुढाकार होता ?
अण्णाभाऊ साठे आणि अमर गव्हाणकर.
- सोलापूरचे क्रांतिकारक यांना फाशी देण्यात आली 1931 साली त्यामध्ये मलाप्पा धनशेट्टी, कुरबान हुसेन आणि श्रीकृष्ण सारडा हे होते.
- भारत सेवक संघ सहभाग श्रीनिवास शास्त्री आणि देवधर हृदयनाथ कुंजरू.
- **कैसर - ए - हिंद पदवी _पंडिता रमाबाई ,महात्मा गांधी, रवींद्रनाथ टागोर, यांना दिलेली पदवी आहे.**
- दीनबंधू सार्वजनिक सभा कोणी सुरू केली तर कृष्णराव भालेराव यांनी.

- निबंधमाला चे संपादक विष्णुशास्त्री चिपळूणकर हे होते.
- विचार व कृती यातील विरोधाभासामुळे टीका सहन करावी लागली असा समाज सुधारक लोकहितवादी.
- चित्र शाळा किताब खाना या संस्था विष्णुशास्त्री चिपळूणकरांच्या आहेत.
- विश्व कुटुंब वाताची संकल्पना महात्मा फुलेंनी आपल्या सार्वजनिक सत्यधर्म या पुस्तकात सांगितले.
- डॉक्टर बाबासाहेब यांच्या मूकनायक या पक्षाच्या शिष्टभागी संत तुकाराम महाराजांची वचने होती आणि बहिष्कृत या वृत्तपत्रावर ज्ञानेश्वर महाराजांची.
- डॉक्टर बाबासाहेब आंबेडकर यांचा प्रबुद्ध भारत या साप्ताहिकाचे जनता असे नामकरण करण्यात आले.
- नाविक बंडाचे नेतृत्व बीसी दत्ता यांनी केले.
- हैदराबाद संस्थानातील मराठवाडा विभागात भरलेल्या महाराष्ट्र परिषदांच्या अधिवेशनाचा क्रम .
परतुर - लातूर - औरंगाबाद - सेलू
- भूमिगत चळवळीमध्ये जयप्रकाश नारायण अच्युतराव पटवर्धन डॉक्टर राम मनोहर लोहिया अरुणा असफली एसएम जोशी नाना पाटील यांचा समावेश होतो.
- भारत छोडो आंदोलनाला विरोध करणाऱ्यांमध्ये बॅरिस्टरजीना तेच बहादुर सपोर्ट डॉक्टर बाबासाहेब आंबेडकर व साम्यवादी पक्ष.
- जतिनदास लाहोर येथे उपोषण केले गुन्हेगार म्हणून नव्हे तर राजकीय कैदी म्हणून वागणूक मिळावी म्हणून उपोषण केले.
- भगतसिंग यांनी पंजाब नवजवान सभा 1926 साली स्थापन केली हिंदुस्तान रिपब्लिकन आर्मी रिवोल्युशनरी मुखपत्र.
- दीनबंधू हे सत्यशोधक समाजाचे वृत्तपत्र नारायण लोखंडे यांनी कृष्णराव भालेकर यांच्या मदतीने 1977 मध्ये सुरू केले.
- वार्ताहर दलिता मधले पहिले वृत्तपत्र गोपाळ बाबा व लंगकर यांनी सुरू केले.
- गोपाळ वलंगकर त्यांच्यावर महात्मा फुले यांचा प्रभाव होता त्यांनी 1890 मध्ये अनार्य दोष परिहार समाज स्थापन केले.
- दिनबंधू यांच्या नील दर्पण या नाटकाद्वारे निळू उत्पादक शेतकऱ्यांच्या स्थितीचे दर्शन घडविण्यात आले.
- 1818 मध्ये उत्तर प्रदेशात किसान सभा बाबा रामचंद्र यांच्या पुढाकारातून स्थापन झाली.
- अखिल भारतीय किसान सभा यांची रंगा 1936 साली स्थापन झाली. अध्यक्ष स्वामी सहजानंद सरस्वती.
- 1928 मधील गिरणी कामगारांचा संप सहा महिने होता.
- आझाद रेडिओ केंद्र गुप्त केंद्र मुंबई येथे विठ्ठल झवेरी व उषा मेहता यांच्याद्वारे चालवले जात. आझाद रेडिओ केंद्राची कोलकत्ता दिल्ली पुणे या ठिकाणी केंद्र होती.
- क्रांतिसिंह नाना पाटील यांच्या सेना राष्ट्रसेवादल आझाद सेना तुफान सेना.
- चंद्रशेखर आझाद यांचा अलाहाबादच्या अल्फ्रेड पार्क चकमकीत मृत्यू झाला.
- भगतसिंग राजगुरू सुखदेव यांना लाहोर येथे फाशी देण्यात आली 1931 साली.
- चितगाव कट 11 एप्रिल 1930 व त्यामध्ये सुर्यसेन अमृतसिंग गणेश कल्पना व त्यांचा समावेश होतो.
- 1924 बेळगाव अधिवेशनात महात्मा गांधी अध्यक्ष बनलेले एकमेव अधिवेशन.
- 1925 कानपूर अधिवेशन प्रथम भारतीय महिला अध्यक्ष सरोजनी नायडू.
- 1910 अलाहाबाद अधिवेशन विल्यम वेदांवर अधिवेशनाचे दोन अध्यक्ष बनणारे पहिले ब्रिटिश.
- बिना दास यांनी कोलकत्ता विद्यापीठ पदवीदान समारंभात गव्हर्नर वर गोळीबार केला.
- मिठाचा सत्याग्रह वडाळा मालवण शिरोडा
- जंगल सत्याग्रह बिळाशी संगमनेर कळवण.
- तुकडोजी महाराजांनी यावली चिमूर आष्टी या ठिकाणी आंदोलन केले.
- भूमिगत आंदोलनाचे नेतृत्व अरुणा असफली यांनी केले.
- चितगाव कटामध्ये सूर्य सेन यांना फाशी देण्यात आली कल्पना दत्त यांना जन्मठेप व प्रीती लता वड्डेदार यांनी आत्मआहुती दिली.
- सोलापूर सत्याग्रहामध्ये सहभागी असणारे मल्लाप्पा धनशेठ्ठी श्रीकृष्ण सारडा कुर्बान हुसेन जगन्नाथ शिंदे यांना फाशी देण्यात आली.

- भारताला राजकीय सुधारणा देण्याचा आराखडा तयार करण्यासाठी गोलमेज परिषदा तयार करण्यात आल्या - तिन्ही परिषदेत बाबासाहेब आंबेडकर उपस्थित होते.
- पहिली परिषद राष्ट्रीय सहभाग नव्हता आंबेडकरांनी पहिल्या परिषदेत भारतासाठी लोकशाही राज्याची मागणी केली.
- दुसरी परिषद गांधीजींनी भारताच्या स्वातंत्र्याची मागणी केली.
- तिसरी परिषद इंग्लंड चे पंतप्रधान रेमसे मॅकडोनाल्ड यांनी जातीय निवाडा जाहीर केला.
- अभिनव भारत नाशिक येथे 1904 रोजी गुप्त संघटना स्थापन झाली विनायक दामोदर सावरकर व बाबाराव सावरकर यांनी केली.
- बाबुराव सावरकर यांना जन्मठेपेची शिक्षा झाली म्हणून अनंत कनेरींनी जॅक्सनची हत्या केली.
- दुर्गा अन्नपूर्णा माणिक यांना तरखडकर भगिनी म्हणतात.
- अन्नपूर्णा ही विनायक शिक्षणासाठी जाणारी पहिली महाराष्ट्रीयन महिला.
- प्रत्यक्ष कृती दिन 16 ऑगस्ट 1946 त्रिमंत्री योजनेनुसार संविधान सभा स्थापनेसाठी झालेल्या निवडणुकीत राष्ट्रीय सभेला बहुमत व मुस्लिम लीगने सभेत सहभागी होण्यास नकार दिला त्याचे विरोधात हा प्रत्यक्ष दिन कृती दिन म्हणून ओळखला जातो.
- भारत महिला परिषद 1904 ऑल इंडिया वुमन कॉन्फरन्स 1927. अखिल भारतीय महिला परिषद १९३५ च्या कायद्यानंतर प्रांतिक मंत्रिमंडळा मध्ये स्त्रियांचा समावेश झाला.
- अब्दुल अखिल याने मुस्लिम समाज सुधारणेला प्रारंभ केला व त्यासाठी मोहमेडलरी सोसायटी या संस्थेची बंगालमध्ये स्थापना केली.
- सर सय्यद अहमद खान यांनी मोहमेडल अंग्लो ओरिएंटल कॉलेज स्थापन केले व त्याचे पुढे अलीगड विद्यापीठ मध्ये रूपांतर झाले.

- विधवा पुनर्विवाह कायदा 1856
- हिंदू स्त्रियांचे प्रॉपर्टी हक्क 1938
- पोरगी मागण्याचा अधिकार 1946 1956
- प्रसूती रजा कायदा 1929
- ताण पडणारे कामावर नियुक्त रद्द 1939
- हुंडा विरोधी कायदा 1961
- वारसा हक्क कायदा 1956

- एशियाटिक सोसायटी ऑफ बंगाल 1784 विल्यम जोन्स
- 1885 मध्ये बंगाल येथे ताकाची पहिली गिरणी सुरू करण्यात आली रिश्रा या ठिकाणी.
- विधवा पुनर्विवाहासाठी ईश्वरचंद्र विद्यासागर व विष्णुशास्त्री पंडित वीरशैव लिंगम पंतलु यांचा समावेश आहे.
- चूल आणि मूल या 32 गोपाळ गणेश आगरकर यांनी विरोध केला एकासारखे शिक्षण समान संधी असा विचार मांडला.
- अमेरिका पहिले लोकशाही प्रजासत्ताक संघराज्य ठरले प्रथम लिखित राज्यघटनेचा प्रयोग अमेरिकेमध्ये झाला.
- अमेरिकन स्वातंत्र्याचा जाहीरनामा थॉमस जो पर्सन यांनी लिहिला अमेरिकेचे पहिले राष्ट्राध्यक्ष जॉर्ज वॉशिंग्टन.
- रूसू या विचारवंताला फ्रेंच राज्यक्रांतीचा उद्घाटन असे मानले जाते.
- फ्रान्सने स्वातंत्र्य समता व बंधुता ही तत्वे जगाला दिली.
- बंगालमध्ये काळ्या गोऱ्या शिपायांचे प्रमाण 2:2 असे होते तर मद्रास मुंबईमध्ये 3: 1 असे प्रमाण होते.
- १२ डिसेंबर 1911 रोजी दिल्ली भारताची राजधानी झाली.
- भारतरत्न पुरस्कार राजेंद्र प्रसाद यांच्या संकल्पनेतून साकारले.
- 1919 च्या कायद्याने प्रांतीय शासन व्यवस्था सुरू झाली.
- 23 मार्च 1918 रोजी मुंबई येथील अस्पृश्यता निवारण परिषदेचे अध्यक्ष सयाजीराव गायकवाड होते.
- विधवा विवाह समर्थन देणारा कायदा लॉर्ड डलहौसी या गव्हर्नर जनरलच्या काळात पास झाला.
- Gatt कराराची अंमलबजावणी नऊ जुलै 1948 पासून सुरू झाली.

- महाराष्ट्रात कमाल जमीन कायदा 1962 चा आहे.
- 24 ऑक्टोबर हा दिवस संयुक्त राष्ट्र दिवस म्हणून साजरा केला जातो.
- 1818 दिग्दर्शन हे बंगाली मासिक सुरू झाले.
- सहाव्या घटना दुरुस्तीने भाषावार प्रांतरचना करण्यात आली.
- पेसा कायदा 1996 चा आहे कलम 224 (एक) नुसार आदिवासी लोकांच्या जमिनी घेणे अगोदर त्यांना त्या बदल्यात नोकरीचे आश्वासन द्यावे लागते.
- भारतीय संसदेत मानवी हक्क संरक्षण कायदा 1993 चा आहे व राष्ट्रीय मानवी हक्क आयोगाची स्थापना 2000 साली झाली.

- सुचिता कृपलानी यांनी 1940 साली अखिल भारतीय महिला काँग्रेसची स्थापना केली .
- राष्ट्रीय अल्पसंख्याक आयोग अधिनियम 1992 नुसार स्थापन झाला.
- लोकशाहीचे चार आधारस्तंभ संसद न्याय व्यवस्था नोकरी शाही प्रसार माध्यमे.
- 15 एप्रिल 2015 पासून तृतीयपंथी व्यक्तींना नागरिकत्वाच्या सर्व हक्क प्रदान करण्यात आले.
- रयतवारी पद्धत 1818 ला सुरू झाली.
- सातवाहन काळ (शालिवाहन काळ) हा काळ महाराष्ट्रातील सुवर्ण युग म्हणून ओळखला जातो.
- यादव काळात मराठवाड्यात देवगिरी किल्ला बांधला.
- छत्रपती शिवाजी महाराजांचे भोसले घराणे हे मूळचे मराठवाड्यातील वेरूळ औरंगाबादचे होते.
- शिवाजी महाराजांनी नेताजी पालकर यांना शुद्ध करून पुन्हा हिंदू धर्मात घेतले.
- हैदराबाद निजामबाद ईस्ट इंडिया कंपनी यांच्याद्वारे 12 ऑक्टोबर १८०० रोजी इंटरमीजीएट कॉलेजची स्थापना झाली.
- मी समाचार हैदराबाद राज्यात फारसे राज्यभाषा होती.
- लोकमान्य टिळकांनी 1915 रोजी भाषावार प्रांतरचनेस मागणी केली.
- १७१३ साली बालाजी विश्वनाथ पुण्याचे पहिले पेशवा बनले.

- 1953 झाली यशवंतराव मोहिते यांनी विधानसभेत मांडलेल्या संयुक्त महाराष्ट्राच्या ठरावास ठराव मोरारजी देसाई यांनी विरोध केला.
- 1849 साली पुण्यात साप्ताहिक ज्ञानप्रकाशचे 1904 ला दैनिकात रूपांतर झाले.
- 1708 मध्ये गुरुगोविंद सिंग यांची नांदेड येथे हत्या करण्यात आली.
- 1952 मध्ये व्ही डी देशपांडे यांनी संयुक्त महाराष्ट्र हे साप्ताहिक सुरू केले. व पहिल्याच अग्रलेखात मुंबई सह महाराष्ट्राची मागणी केली.

- हिंदू स्वराज्य आणि की टू हेल्थ आणि माझे सत्याचे प्रयोग हे पुस्तक महात्मा गांधींचे आहेत
- पहिल्या महायुद्धाच्या काळात ब्रिटिश सरकारने राजद्रोहास आळा घालण्यासाठी भारत सुरक्षा कायदा संमत केला
- 1953 आली काकासाहेब कालेकर यांच्या अध्यक्षतेखाली पहिला मागासवर्गीय आयोग स्थापन करण्यात आला.
- भारताचा आर्थिक विकास रामेश्वर जाधव यांनी दोन खंडात प्रकाशित केला.
- भारतात ब्रिटिशांनी सर्वप्रथम करोली राज्याशी करार केला.
- रेरा कायदा 1 मे 2017 पासून त्यात लागू करण्यात आला (महाराष्ट्रात प्रथम राज्य)
- कोकण किनारपट्टी ची रुंदी येथे जास्त आहे ती उल्हास नदी रायगड जिल्ह्यातून वाहते
- अनुसूचित जमातीच्या आर्थिक उन्नतीसाठी राज्यात शबरी आदिवासी वित्त व विकास महामंडळ कार्यरत आहे.
- भंडारदरा हे आशियातील सर्वात जुने धरण असून त्याची बांधणी ब्रिटिशांनी केली .
- अजिंठा लेण्याच्या पायथ्याशी सुपरस्टोन या कंपनीने प्रति अजिंठा लेणी तयार केली आहे.
- दक्षिणेकडील कन्याकुमारी येथे सर्वात मोठा दिवस व सर्वात लहान दिवस यांच्यामध्ये 45 मिनिटांचा फरक आहे तर उत्तरेकडील लेह व लडाख येथे हाच फरक चार तासांचा आहे.
- अलाहाबाद वरून जाणारे ८२.३० पूर्व रेखावृत्त हे भारताचे प्रमाण रेखावृत्त असून भारताची प्रमाण वेळ निश्चित करते.

- गुजराती भारतातील द्वीपकल्पीय राज्य आहे येथे कच्छ द्वीपकल्प व काठीया वाड (सौराष्ट्र) असे दोन द्वीपकल्प आहेत.
- कर्नाटकातील नंदी टेकड्यांना सूर्योदयाच्या टेकड्या असे म्हणतात.
- गोवा राज्यात मांडवी नदीवर दूध सागर धबधबा आहे.
- महाराष्ट्र व कर्नाटकच्या सीमेवरील हा दूध सागर धबधबा उंची एक हजार वीस फूट आहे (1020 फूट)
- नर्मदा नदी ही द्वीपकल्पीय पठारी प्रदेशाची मुख्य दुभाजक असून तिने या प्रदेशाचे दोन विभाग केले आहेत.
- बनास नदी या नदीमुळे आरवलीच्या पूर्व उताराची तर लूनी नदीमुळे पश्चिम उताराची झीज होऊन मला भाग अरुंद झाल्यामुळे आरवली पर्वताचा आकार डमरू सारखा झाला आहे..
- बनास ही चंबळ नदीची उपनदी आहे.

- खनिज संपत्तीने समृद्ध असलेल्या छोटा नागपूर पठाराचा सर्वाधिक विस्तार झारखंड राज्यात तर त्यानंतर पश्चिम बंगाल छत्तीसगढ व ओडिसा मध्ये आहे.
- प्रग ज्योतिष्पर हे आसामच्या नियोजित राजधानीचे शहर आहे भारतात बंगळूर शहर माहित तंत्रज्ञान उद्योगात अग्रेसर आहे त्यामुळे त्याला सिलिकॉन पठार म्हणतात.
- उत्तर व दक्षिण भारतातील प्रत्यक्ष सीमारेषा म्हणजे विंध्य पर्वत रांगा.
- बंगळूर (कर्नाटका) व हैदराबाद (तेलंगणा) ही शहरे उद्यानासाठी प्रसिद्ध आहेत.
- ग्रीन कॉरिडॉर मृत व्यक्तीने अवयव दान केल्यानंतर ते अवयव अन्य गरजू ग्राही कडे वेळेत पोहोचविण्यात यावेत यासाठी विना अडथळा रस्ते उपलब्ध करून देणे म्हणजे हरित क्षेत्र मार्ग असे होय.
- दोन रेखावृत्तामधील सर्वाधिक अंतर विषुववृत्तावर असते.
- आसाम मधील तेल शुद्धीकरण कारखाने गुवाहाटी दिगंबई नुमती हे आहेत.
- गेंडा या प्राण्यासाठी प्रसिद्ध राष्ट्रीय उद्यान काझीरंगा आसाम या राज्यात आहे.
- जगातील सर्वात मोठा तेल शुद्धीकरण कारखाना जामनगर गुजरात या ठिकाणी आहे.
- 1970 मध्ये मुदलियार समितीच्या शिफारशीवरून भारताने प्रथमच निर्यात धोरण जाहीर केले.
- स्वदेशी शब्दाचा राष्ट्रीय सभेच्या अधिवेशनात प्रथम उल्लेख मदन मोहन मालवीय यांनी केला.
- स्वराज्य दलाची स्थापना चित्तरंजन दास व मोतीलाल नेहरू यांनी केली.
- 1927 च्या बटलर समितीचे उद्दिष्ट भारत सरकार आणि राज्यांमध्ये संबंध सुधारणे हे आहे.

- सरळ कारवाई दिवस 16 ऑगस्ट 1946.
- मुस्लिम लीगने साजरी केलेला मुक्ती दिन 22 डिसेंबर 1939.
- गांधींच्या मृत्यूनंतर आमच्या आयुष्यातून प्रकाश निघून गेला असे पंडित नेहरू म्हटले होते.
- मूलद्रव्य शिक्षणाची संकल्पना महात्मा गांधी यांनी मांडली.
- राष्ट्रपतींना सर्वोच्च न्यायालयाशी सल्ला मुसलम करण्याचा अधिकार कलम 143 मध्ये दिला आहे.
- वित्त विधेयक राज्य सभेने 14 दिवसांच्या लोकसभेकडे पाठविणे गरजेचे आहे.
- समाज कल्याण समितीत पाच सदस्य अनुसूचित जाती व जमातीचे असतात.
- इंडियन लीगची स्थापना शिरीष कुमार घोष यांनी केली.
- 1890 मध्ये पहिली औद्योगिक परिषद पुणे येथे भरली.
- स्वातंत्र्यपूर्व काळात कॉम्रेड हे वृत्तपत्र मौलाना मोहम्मद अली यांनी चालविले.
- मानवी हक्क संरक्षण कायदा 1993 नुसार मानवी हक्क समता व प्रतिष्ठेचा हक्क जीवन व स्वातंत्र्याचा हक्क जीवन व समानतेचा हक्क.
- यार दंग हे भूरूप वाळवंटी प्रदेशात आढळतात.
- दक्षिण महाराष्ट्रात ढोर ही अनुसूचित जाती आढळते.

- महाराष्ट्रात आदिवासी जनसमुदाय सह्याद्री आणि सातपुडा क्षेत्रामध्ये केंद्रित आहे.
- महाराष्ट्रातील जागतिक दर्जाचे ढग संशोधन केंद्र महाबळेश्वर सातारा येथे आहे.
- महाराष्ट्रातील दगडी कोळशाचे सर्वात जास्त साठे कामठी नागपूर या ठिकाणी आहेत.
- महाराष्ट्रातील मोर्चा आदिवासी माडिया गोंड कातकरी कोल्हाम हे आहेत
- अंदमानी ही भारतातील सर्वात लहान आदिवासी जमात आहे.
- चार सूत्री कार्यक्रम हा भात या पिकाची संलग्न आहे.
- साखरेच्या उत्पादनात महाराष्ट्राचा भारतात पहिला क्रमांक आहे.
- सातपुडा पर्वत रांगेत धुपगड सर्वोच्च शिखर आहे.
- नेफा हे अरुणाचल प्रदेशाचे जुने नाव आहे.
- मीना आदिवासी जमात भारतातल्या राज्यस्थान राज्यात आले होते.
- दक्षिण गोलार्धात मोठा दिवस 22 डिसेंबर रात्र मोठी.

- अमोनिया वायूचा उपयोग रासायनिक खते तयार करण्यासाठी होतो.
- चंद्रक शेतीच्या जवळ असताना मोठा दिसतो कारण दृष्टीभ्रम.
- हायड्रोमीटर उपकरण द्रव पदार्थाचे विशिष्ट गुरुत मोजण्यासाठी वापरतात.
- कवक पेशी मधील पेशीभित्तिका कायटीन या जटील शरकरे पासून बनविलेली असते.
- भारताचा मॅक्झिम गॉर्की अण्णाभाऊ साठे.
- भारतातील पहिले राष्ट्रीय उद्यान जिम कार्बेट.
- भारतातील इंटरनेट क्षेत्रातील पहिली कंपनी व्हिएएसएनएल. Vsnl
- पहिली एसटीडी सेवा लखनऊ ते कानपूर.
- सर्वप्रथम भारताला इंडिया असे युनानवासी यांनी म्हटले होते.
- बंगाल गॅझेट 1780 साली प्रसिद्ध झालेले पहिले वृत्तपत्र.
- इंग्रजांनी प्रथम कॉफी बागा जनपद या ठिकाणी लावल्या.
- शारदा कायदा 1930 18 व 14 वर्ष मुलगा मुलगी.
- शाहू महाराजांनी शाहूपुरी बाजारपेठ 1895 रोजी बसविली.
- महात्मा फुले यांचा शेवटचा ग्रंथ सार्वजनिक सत्य धर्म.
- मूकनायक पाक्षिक संपादक आंबेडकर भाटकर घोलप.
- ग्राम प्राथमिक शिक्षण मंडळ स्थापना महर्षी कर्वे

- लोकमान्य टिळकांच्या तुरुंगवासाच्या काळात न चि केळकर कृष्णाची खाडिलकर या दोघांनी वृत्तपत्र सांभाळली.
- भारतात 1772 साली जिल्हाधिकाऱ्याचे पद निर्माण झाले.
- वृत्तपत्र स्वातंत्र्यावरील भाषा वृत्तपत्र कायदा लॉर्ड कर्जन यांनी मंजूर केला होता
- शासकीय कर्मचाऱ्यांवर राष्ट्रीय काँग्रेसची संबंध ठेवण्यासाठी लॉर्ड कर्जन यांनी बंदी घातली.
- ऑल इंडिया ट्रेड युनियन काँग्रेसचे अध्यक्ष लाला लजपतराय होते.
- 1919 च्या कायद्यात कायदेमंडळात 135 जागा तर प्रांतात 60 जागा होत्या.
- बॉम्बे टाइम्स चे नाव बदलून टाइम्स ऑफ इंडिया केले त्याचे संपादक रॉबर्ट नाईट हे होते.
- मिठ सत्याग्रहाचे उद्दिष्ट पूर्ण स्वराज्य हे होते.
- 1857 साली भारतात स्त्री शिक्षण आयोग दुर्गाबाई देशमुख यांच्या पुढाकारात स्थापन झाला.
- संस्थानाच्या विलीनीकरणासंदर्भात तयार करण्यात आलेल्या सामील नामासंदर्भात वल्लभभाई पटेल यांना मुलाचे सहकार्य लाभले व्हिहीपी मेनन यांचे.
- 1853 साली सुरू झालेल्या रेल्वेचे पहिले प्रवासी नाना शंकर शेट होते.
- हिरवळीचे खत म्हणून गलिरीसिडीया चां वापर केला जातो.

- काही वनस्पतींना त्यांच्या आयुष्यात एकदाच फळे येतात त्यांना मोनो कार्तिक असे म्हणतात उदाहरण पुना किंग नावाची अंजीर जात.
- एका वर्षामध्ये किमान तीन व्यक्तींना भारतरत्न दिला जातो भारतरत्न ने आजपर्यंत पाच महिलांना सन्मानित करण्यात आले आहे.
- भारताच्या सियाचीन या ठिकाणाला सफेद पाणी म्हणून ओळखतात.
- नागाचा विषाचा उपयोग क्षय व पटकी रोगासाठी करतात.
- सर्वसाधारण व्यक्तीसाठी शाकाहारी समतोल आहारात प्रति व्यक्ती 400 ग्रॅम त्रून धान्याचा समावेश असावा.
- बोंबील हा मासा खादाड असतो.
- सर्वसाधारणपणे फळे 17 ते 315 किलो कॅलरी ऊर्जा पुरवतात.
- अक्षावर्ती विकास शरीराच्या मध्यापासून दोन्ही बाजूने होतो.
- प्रथिने या पोषक आहाराच्या अभावाने बालकांमध्ये झुरणी हा रोग होतो .
- क्षारयुक्त जमिनीत वाढणाऱ्या वनस्पतीला हॅलो फाइट्स असे म्हणतात.
- रक्तात असणाऱ्या प्रथिनाला faybriniln puman असे म्हणतात.

- एक फुट म्हणजे बारा इंच.
- ग्रामपंचायत साठी पंचसूत्री योजना आचार्य विनोबा भावे यांनी बनविली.
- संपूर्ण क्रांती ही संकल्पना जयप्रकाश नारायण यांची होती.
- राज्यसभेतील कलम 139 A कलमानुसार काही खटले सर्वोच्च न्यायालयाकडे हस्तांतरित करण्यात आले.
- चंबळ बेटवा सिंध या यमुना नदीच्या उपनद्या आहेत.
- भारत सरकार अधिनियम 1935 मधील सूचना पत्राचा समावेश 1950 च्या भारतीय संविधानात राजनीतीचे मार्गदर्शक तत्वे असा करण्यात आला आहे.
- इसवी सन अठराशे मध्ये हिंदी लोकांसाठी कलकत्ता येथे फोर विल्यम महाविद्यालयाची स्थापना लॉर्ड वेलस्ली यांनी केली.
- महाराष्ट्रात महिला विकासासाठी तळमळीने कार्य करण्याचा सेवाभावी व्यक्ती व संस्था यांना अहिल्याबाई होळकर पुरस्कार दिला जातो.

- आंतरराष्ट्रीय कामगार संघटनेची स्थापना 1919 ला झाली.
- संयुक्त राष्ट्र संघाने अपंग दशक जाहीर केले 1882 ते 1891
- संसद भवनाचे उद्घाटन लॉर्ड एरवीन यांनी केले होते 1927 रोजी.
- लोकसभेला प्रतिनिधी सभा असे म्हटले जाते.
- राष्ट्रपती निवडणुकीसाठी प्रस्तावक आणि अनुमोदकाची संख्या 50 50 आहे.
- भारताच्या राष्ट्रपतीला उपराष्ट्रपतीची नियुक्ती करता येत नाही.
- राज्यसभेची निर्मिती 3 एप्रिल 1952 ला झाली.
- अविश्वास ठराव / प्रस्ताव लोकसभेत मांडला जातो.
- लोकसभेमध्ये एका वर्षात दोन वेळा सत्र होणे आवश्यक आहे.
- लोकसंख्येच्या आधारे लोकसभेला जागावाटप केल्या जातात.
- रोहू मासा मधल्या थरात तर तीळमीया मासा तळाशी राहतो.
- कन्याळ नावाची शेळीची जात कोकणामध्ये आढळते.
- जीवा मधील प्रजननाची सर्वात प्रभावी पद्धत मुक्लायन.
- माशापासून तेल काढण्यामध्ये वाघळी जातीच्या माशांचा उपयोग केला जातो.
- रोहू मासा मच्छी शेतीसाठी वापरला जातो.
- दुसऱ्या योजनेत सर्वात जास्त खर्च वाहतूक दळणवळणावर करण्यात आला.
- भारताच्या एकूण निर्यात रासायनिक उत्पादने या वस्तूंचे प्रमाण जास्त आहे.

- Sap म्हणजे आर्थिक व्यवस्थेची पुनर्रचना करणे.
- भारत सरकारने वारंवार रुपयाचे अवमूल्यन केले निर्यात वाढावी म्हणून.
- कलकत्ता मध्ये पहिली तागाची गिरणी 1855 मध्ये सुरू झाली.
- लोकरीच्या मिल अधिक प्रमाणात पंजाब राज्यात आहेत पंजाब राज्याचे दरडोई उत्पन्न सर्वात जास्त आहे.
- लोकसभेचे जनक म्हणून जी वी माळवणकरांना ओळखले जाते.
- भारतामध्ये अलाहाबाद उच्च न्यायालयातील न्यायाधीशांची संख्या सर्वात जास्त आहे.
- भारतातील सर्वश्रेष्ठ कायदा अधिकारी महान्यायवादी.

- 24 वी घटना दुरुस्तीद्वारे कलम 368 मध्ये पहिल्यांदा दुरुस्ती करण्यात आली.
- भारतीय संविधान हे भारतीय जनतेच्या इच्छेनुसार असेल असे महात्मा गांधींनी म्हटले.
- पहिल्या बैठकीच्या वेळी घटना समितीचे उपाध्यक्ष म्हणून प्रे अँथनी यांना म्हणून करण्यात आले होते.
- राज्यघटनेच्या कलम 248 नुसार उर्वरित सर्व अधिकार संसदेकडे सुपूर्द करण्यात आलेले आहेत.
- लोकसभेवर व राज्यसभेवर महाराष्ट्रातून अनुक्रमे 48 व 19 प्रतिनिधी निवडून दिले जातात.
- सरनाम्यात समाजवादी व धर्म निरपेक्ष हे शब्द 42 व्या घटनादुरुस्तीने ऍड करण्यात आले.
- भारतीय घटना समिती 1946 ते 1949 दरम्यान कार्यरत होती.
- संसदेने नागरिकत्वाचा कायदा 1955 ला संमत केला.
- पहिली घटना दुरुस्ती 1951ला झाली.

- विनिमयाच्या प्रस्तावाला विधेयक असे म्हणतात.
- जे व्ही पी कमिटीने 1948 रोजी भाषावार प्रांतरचनेला विरोध दर्शविला होता.
- केंद्र सरकार आणि राज्य सरकार यांच्यातील महसुलाचा वाटा वित्त आयोग ठरवितो.
- राज्यघटनेच्या कलम 12 नुसार राज्य या संज्ञेत जिल्हा परिषद विधान परिषद व विधानसभा यां संज्ञा अंतर्भूत येतात.
- फेडरल कोर्ट ऑफ इंडिया चे सर्वोच्च न्यायालय मध्ये रूपांतर 26 जानेवारी 1950 रोजी झाले.
- महाराष्ट्रातील अनुसूचित जाती व जमातीसाठी 54 विधानसभा मतदारसंघ राखीव आहेत.
- अनुसूचित जात 29 जमात 25.
- मोफत आणि सक्तीच्या प्राथमिक शिक्षणाच्या धोरणाचे महाराष्ट्रातील प्रणेते राजर्षी शाहू महाराज.

इतिहास

- रॉबर्ट सन कमिटी ने रेल्वे विभाग स्थापन केले.
- रत्नाकर मतकरी यांनी हुंडाबळी विषयावर अग्निदिव्य नाटक लिहिले.
- सहकारी दुग्ध व्यवसाय मुंबईमध्ये आरे ठिकाणी सुरू झाले
- कामावर शिका ही योजना कर्मवीर भाऊराव पाटील यांची आहे.
- कम्युनिस्ट पार्टीचे संस्थापक एम एन रॉय.
- 857 च्या उठाव नंतर भारताचा कारभार चालविण्यासाठी सेक्रेटरी ऑफ स्टेट फॉर इंडिया या पदाची निर्मिती केली.
- 1911 यावर्षी कलकत्ता ची राजधानी दिल्ली येथे हलवली लॉर्ड हार्डिंग यांच्या काळात.
- मुळशी सत्याग्रह पांडुरंग बापट यांच्यासोबत सहभागी तात्यासाहेब करंदीकर.
- अग्रलेखाचा बादशहा किंवा नवाकाळकार म्हणून खाडिलकर यांना ओळखतात.
- शिलकीचे अंदाजपत्रक महागाईच्या काळात उपयुक्त ठरू शकते.
- तुटीची अंदाजपत्रक बेरोजगारी दूर करण्यासाठी उपयुक्त ठरू शकते.
- आय एन एस कलवरी साठी फ्रान्स देशाचे सहकार्य लाभले आहे.
- भारतीय संविधानाच्या कलम 75 नुसार मंत्रिपरिषद लोकसभेला जबाबदार (उत्तरदायी) असते.

- ताराबाई शिंदे - स्त्री पुरुष तुलना ग्रंथ
- तानुबाई बिरजे - भारतातील पहिली महिला संपादक
- रमाबाई रानडे - हिंदू लेडीज सोशल क्लब
- पंडिता रमाबाई - शारदा सदन

कथा कादंबरीकार

- श्री ना पेंडसे रथचक्र
- गो नी दांडेकर शिणू
- भालचंद्र नेमाडे कोसला
- जयवंत दळवी चक्र

विचारसरणी

- साम्यवादी विचारसरणी - व्हॅलेंटायन चीरोल.
- केंब्रिज विचारसरणी - अनिल सियाल.
- राष्ट्रवादी विचारसरणी - आर सी मुजुमदार.
- साम्यवादी विचारसरणी - आर पी दत्त.

विज्ञान

- पिवळ्या हिरव्या रंगाच्या सेवाला वनस्पतींना झेनथोफायसी असे म्हणतात.
- म्युकोरल्स या कवकवर्गीय वनस्पतींना ब्लॅक मोल्ड्स असे म्हणून ओळखतात.
- बन्चीटॉप हा रोग विशेष केली या पिकांमध्ये आढळतो.
- यु आय पी युनिव्हर्सल इम्युनायझेशन प्रोग्रॅम.
- भुतलावरच्या सर्वांत पहिल्या संवेदनी वनस्पती या टेरिडोफायटा या गटातील आहेत.

- या काळातील वनस्पतींना मुळे खोडे पाने असे अवयव असतात परंतु त्यांना फळे व फुले येत नाहीत
- Absisic acide ए बी ए हे वाढ रोखणारे नैसर्गिक संप्रेरक आहे.
- वनस्पतीच्या वाढीसाठी आणि मुळाच्या, बिया नसलेल्या फळांच्या निर्मितीसाठी ऑक्सिन हे संप्रेरक वापरतात व त्यासोबत जिब्रेलिन सुद्धा वापरतात
- वनस्पतींमध्ये नैसर्गिक रित्या आढळणारे संप्रेरक त्याचा शोध अफ वेंट यांनी लावला.
- क्लोरीनच्या कमतरतेमुळे वाढ मंद होते.
- मोलीब्डेनम चाकणतरतेमुळे फळभाज्यांमध्ये विफटेल रोग होतो तसेच फुल निर्माण होत नाहीत.
- सल्फर - च्या कमतरतेमुळे खोडामध्ये दृढ होती निर्माण होतात व खोड कठीण बनते.
- सायटोकाइनिंग - पेशी विभाजनाला प्रेरणा देणारे संप्रेरक नारळाच्या दुधात मोठ्या प्रमाणात आढळते मुलांच्या निर्मितीसाठी महत्त्वाचे वार्धक्य अवस्था पुढे ढकलण्यासाठी मुळाचा व खोडाचा घेर वाढवण्यासाठी.
- इथलीन - वनस्पतींमध्ये वायू अवस्थेत सापडणारे एकमेव संप्रेरक.

- बिया व मुकुल यांची सुप्तवस्था संपवण्यासाठी पाणी व फुले नैसर्गिकरित्या करून पडण्यासाठी व्यापारी तत्त्वावर फळी पिकवण्यासाठी आणि फळे लवकर परिपक्व करण्यासाठी याचा उपयोग होतो.
- सर्व वनस्पतींमध्ये साधारण 30 मूलद्रव्ये असतात त्यातील फक्त 16 मूलद्रव्ये अतिशय आवश्यक असतात.
- नायट्रोजनच्या अभावामुळे पानांमध्ये हिरव्या रंगाचा अभाव निर्माण होऊन पाने पिवळी पडतात.
- कोपरच्या कमतरतेमुळे लिंबामध्ये प्ररोह रोग निर्माण होतो.

- प्रकाशामध्ये असणाऱ्या ऊर्जेला क्वांटम म्हणतात.
- रंगद्रव्य ही प्रकाश ऊर्जा शोषून घेतात.
- केरोटीन यामुळे फळाला भगवा रंग प्राप्त होतो.
- इथोपिल्यामुळे फळाला पिवळा रंग प्राप्त होतो.
- कार्बन डायऑक्साइड शिवाय प्रकाशन होऊ शकत नाही व प्रकाश संश्लेषणासाठी लागणारा कच्चा माल CO_2 व पाणी आहे.

- सोने या घटकाची निर्मिती (equisetum) या वनस्पती पासून होते.
- पेशींचे आकारमान 0.1 मायक्रोमीटर ते 18 सेंटीमीटर या दरम्यान असते.
- तंतुकणिकामार्फत ऊर्जा निर्मिती केली जाते म्हणून तिला पेशीचे ऊर्जा केंद्र असे म्हणतात.
- पेशंट आकार हा तिच्या कार्याशी निगडित असतो.
- रोहित रक्तकणिकांचा आकार RBC आकार द्विअंतर्गत गोलाकार असतो तर पांढऱ्या रक्तपेशी स्वतः चा आकार बदलू शकतात.
- पेशींना लवके प्राप्त करून देणारे अंगक म्हणून लवके ओळखले जातात व हे केवळ वनस्पती पेशीत आढळतात.
- स्नायू व द्रव पदार्थांचे साठवणूक करणारे पोस्ट म्हणून रिक्तिका ओळखल्या जातात.
- लाळेतील अंमायलेज या विकराच्या सहाय्याने स्टार्सचे रूपांतर maltoj या शर्करे मध्ये होते.
- हायड्रोक्लोरिक आम्ल हे आम्ल आम्लता निर्माण करते व ही आम्लता पेन्सिल या विकराच्या क्रियेसाठी आवश्यक असते.

- पेन्सिल प्रथिनांचे पचन करते.
- म्युकस जठराच्या आतील भागाचे हायड्रोक्लोरिक आम्ल पासून संरक्षण करते.
- मोठ्या आतडे हे साधारणपणे 1.5 मीटर लांब असतात. यामध्ये म्युकस पेशी म्युकस नावाचा रस स्त्रावतात.
- यकृत ही शरीरातील सर्वात मोठी ग्रंथी आहे प्रौढांमध्ये यकृताचे वजन वन पॉईंट फाईव्ह किलोग्रॅम असते. यकृतामध्ये प्रोटोबिन आणि फायब्रिनोजेन ही रक्त प्रथिने निर्माण होतात.
- स्वादुपिंड ही स्वादुरसाचे स्रवण करते.
- ट्रीपसिन प्रथिनांचे पचन करतात
- लयपेज मेधाचे विघटन करतात
- अमाईलेज पिष्टमय पदार्थांचे पचन करतात
- पित्त व स्वादूरस हे सामायिक नलिकेद्वारे लहान आतड्यात प्रवेश करतात.
- स्वादुपिंड ही मिसळ क्रांती आहे कारण या ग्रंथीचा आकार काही भाग आत मध्ये व काही भाग बाहेर सूवन करतो.
- अंतःस्त्रावी ग्रंथी त्यांचा स्त्राव थेट रक्तात सोडतात व त्या अल्फा व बीटा पेशींनी बनलेले असतात.
- लिपस्टिक मध्ये कॅरमैन नावाचा रंग असतो.

- डिओ स्प्रे यामध्ये अॅल्युमिनियम झिरकोनियम या घातांक रसायनमुळे डोकेदुखी होते.
- वस्तुवर पाणी व तेल चिटकत नाही व उच्च तापमानाचा परिणाम होऊ नये म्हणून टेल्फोन वापरतात.
- स्वयंपाक घरात चिंचेबरोबर गूळ वापरल्याने शरीराचा पीएच नियंत्रित ठेवण्यास मदत होते.
- आपले दात हे इनेमल कॅल्शियम फॉस्फेट पासून बनलेले असतात.
- सर्व वनस्पती व प्राणीजन्य पदार्थांत कार्बन हा प्रमुख घटक आहे आणि कार्बनचे वैशिष्ट्य म्हणजे कार्बन कोणत्याही द्रावणात विरघळत नाही.
- लिटमस कागद व त्याचे द्रावण हे लायकेन या वनस्पती पासून मिळवतात.
- कार्बन डाय-ऑक्साइड CO_2 रेणूवस्तुमान 44 द्रवणांक 56 .
- मिथेन हा वायू पूर्णपणे जळतो क्लोरिनेशन क्रिया मिथेनच्या सानिध्यात होते.
- शुद्ध स्वरूपातील मिथेन हा नैसर्गिक वायूच्या भंजक उर्दू पाताने मिळविता येतो.

- मिथेन वायूचा शोध करता अलेक्झांडर वोल्टा -नैसर्गिक वायू मध्ये मिथेन 87 टक्के मिळते
- कोळशाच्या खाणीमध्ये दलदलीच्या क्षेत्रामध्ये प्रयोगशाळेत हायड्रोजन व मोनॉक्साईड 300°C ला तापविल्यास मिथेन वायू मिळतो.
- बायोगॅस मध्ये 55 ते 60 टक्के उरलेला भाग कार्बन डाय-ऑक्साईड चा असतो.
- गंजाचे रासायनिक सूत्र $\text{Fe}_2\text{O}_3 \cdot \text{H}_2\text{O}$ आहे.
- सर्वात अभिक्रियाशील धातू हे मुक्त अवस्थेत आढळतात त्यांच्यावर हवा पाणी यांचा परिणाम होत नाही उदा सोने चांदी प्लॅटिनम.
- ब्रोमीन हा अधातू द्रव अवस्थेत आढळतो .
- धातू 90 अ 22 आहेत . 11 वायू 1 द्रव 10 स्थायू अशा प्रकारे .

- डाल्टन थॉमसन वर रूदरफोर्ड यांनी अनुंच्या संरचनेचा अभ्यास करून रासायनिक संयोगाचे नियम शोधून काढले.
- आधुनिक रसायनशास्त्राचा जनक आनत्वान.
- संयुगांना पद्धतशीरपणे नावे दिली
- पाणी हे ऑक्सिजन ने बनले आहे हा शोध लावला.
- ज्वलनात ऑक्सिजनचा रोल असतो हा शोध लावला.
- अभिक्रिया कारकाचा व रसायनांचा प्रमाण वापर शोधकर्ता.
- स्थायू माध्यमा पासून वायु माध्यमापर्यंत ध्वनीचा वेग कमी कमी होत जातो.
- कोणत्याही माध्यमाचे तापमान वाढवले तर ध्वनीचा वेग वाढतो.
- आवर्त सारणीचे एकूण चार भागात विभाजन होते त्यामध्ये डाव्या बाजूला धातू तर उजव्या बाजूला अधातू असतात.
- ज्ञात असलेल्या 63 मूलद्रव्यांची पहिली आवर्त सारणी आहे . त्यात सात आवर्त (आडव्या ओळी) व 18 गण (उभ्या ओळी)

- विद्युत जनित्राचा शोध मायकल फॅरेडे यांनी लावला.
- अनुवस्तुमान डाल्टन (U) या ऐककात मोजतात व रेणु वस्तुमान देखील डाल्टन या (U) ऐककात मोजतात.
- आवर्त सारणीतील डाव्या ओळींना आवर्तन म्हणतात.
- एकूण सात आवर्तने आहेत आवर्तसारणीतील उभ्या ओळींना गण म्हणतात गण हे एक ते अठरा आहेत.
- मॅन्डॅल्टचे रासायनिक सूत्र (Fe_3O_4) आहे व त्याला निश्चित कोणताही आकार नसतो.
- विद्युत व चुंबक परस्परंशी संबंधित आहेत हे औरस्टेड या शास्त्रज्ञाने दाखवले.
- डाव्या हाताचा चुंबकीय नियम हा फ्लेमिंगचा नियम आहे.
- हृदय व मेंदू या अवयवांमध्ये चुंबकीय क्षेत्र निर्माण होते.
- परिपाठामध्ये असलेले विद्युतधारेचे अस्तित्व ओळखण्यासाठी गेलव्होनोमीटर हे उपकरण वापरतात.
- अंतर हे नेहमी धन असते व अंतर हे आदिश राशी आहे.
- न्यूटनचा पहिला नियम जडत्वाचा नियम

- न्यूटनचा दुसरा नियम संवेग परिवर्तनाचा नियम
- न्यूटनचा तिसरा नियम क्रिया व प्रतिक्रिया बल
- SI पद्धतीत बलाचे एकक न्यूटन (N) तर CGS पद्धतीत बलाचे एकक डाईन आहे.
- आकाश निळे दिसणे हे विकीरणाचा परिणाम आहे विकीरण हे टिंडाल इफेक्टशी संबंधित आहे.
- सर आयझॅक न्यूटन यांनी प्रिझम द्वारे सात रंगाची अपस्करण होते हे मांडले व ह्या सात रंगात जांभळा रंग सर्वाधिक तर लाल रंग सर्वात कमी अपस्करण होते हे सिद्ध केले
- अपवर्तनांक उतरत्या क्रमाने घेतल्यास ते स्थायूद्र व वायू असे आहेत म्हणजेच अस्थायी पदार्थांचा अपवर्तनांक जास्त असतो.

- प्रकाशाचे पूर्ण अंतर्गत परावर्तन

- हिऱ्याचे अधिक चमकणे
- वाळवंटातील मृगजळ
- काचेचा तडा गेलेला भाग चमकणे
- ऑप्टिकल फायबर प्रकाशित होतो

- सी व्ही रमण - 28 फेब्रुवारी 1928 रोजी त्यांनी प्रकाशाचे अपस्करण या विषयाचे संशोधन केले 1930 मध्ये त्यांना नोबेल मिळाला त्यांच्या स्मरणार्थ 28 फेब्रुवारी हा दिवस भारत सरकार राष्ट्रीय विज्ञान दिवस म्हणून साजरा करतो.
- व्यावहारिक उपयोगासाठी ऊर्जेचे एकक किलोवॅट आहे 1 kg vate – 1000 j / सेकंद.
- SI पद्धतीत बलाचे एकक न्यूटन व विस्थापनाचे एकक मीटर आहे म्हणून कार्याचे एकक न्यूटन मीटर आहे.
- CGS पद्धतीत बलाचे एकक डाईन व विस्थापनाचे एकक सेंटीमीटर आहे
- एक जून = एक न्यूटन × एक मीटर
- सुस्पष्ट प्रतिध्वनी ऐकण्यासाठी कमीत कमी अंतर 17.2 मीटर असावे लागते तर जास्तीत जास्त 34.4 मीटर असावे लागते.
- मानवी मेंदूमध्ये ध्वनीचे सातत्य सुमारे 0.01 सेकंद असते.
- एक kg लाकडापासून 1700 kg ज्युल एवढी ऊर्जा मिळेल.
- सूर्यापासून पृथ्वीला दरवर्षी 7×10^{17} किलोमीटर ऊर्जा मिळत असते .
- मोटार चालकास पाठीमागून येणारी वाहने दिसण्यासाठी लावलेला आरसा गोलीय आरसा असतो.
- भिंगाची शक्ती म्हणजे त्याच्या नाभीय अंतराचा गुणाकार व्यस्तांक होय .
- निरोगी डोळ्याकर्ता डोळ्याच्या भिंगाचे नाभीय अंतर 2.5 सेंटीमीटर असते.
- निरोगी मानवी डोळ्यासाठी सुस्पष्टदृष्टीचे लघुत अंतर 25 cm आहे.

दूरदृष्टिता	निकटदृष्टिता
१. दूरदृष्टिता या दोषामध्ये दूरच्या वस्तू स्पष्ट दिसतात, पण जवळच्या वस्तू स्पष्ट दिसत नाहीत.	१. निकटदृष्टिता या दोषामध्ये जवळच्या वस्तू स्पष्ट दिसतात, पण दूरच्या वस्तू स्पष्ट दिसत नाहीत.
२. यात जवळच्या वस्तूची प्रतिमा दृष्टिपटलाच्या पाठीमागे तयार होते.	२. यात दूरच्या वस्तूची प्रतिमा दृष्टिपटलाच्या अलीकडे तयार होते.
३. योग्य शक्ती असलेले बहिर्गोल भिंग वापरून या दोषाचे निराकरण करता येते.	३. योग्य शक्ती असलेले अंतर्गोल भिंग वापरून या दोषाचे निराकरण करता येते.

शोधकर्ता शोध

- रॉन्टेजण - क्ष किरण
- फॅन्ड्री बॅकवेल - गेमा किरण
- न्यूटन - दृश्य किरण
- हर्षल - अवरक्त किरण
- हेनरिक मार्कोनी - रेडिओ तरंग